National Library Canada
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 3 (3202) XXXV aastakäik

Neljapäeval, 9. jaanuaril 1986 — Thursday, January 9, 1986

Üksiknumbri hind 70 centi

National Library Bibliothèque Nationale
JAN 28 1986
NEWSPAPER DIVISION
DIVISION DES JOURNAUX

Eesti Majas toimunud uusaasta vastuvõtuballist võtsid osa eesti muusikud Roman Toi ja Neeme Järvi abikaasadega. Pildil vasakult Vaiki ja Roman Toi, Lydia ja Neeme Järvi.
Foto: Vaba Eestlane

N. Liit saavutab tehnilise vahemaa USA'lt varastamisega

LONDON — N. Liit on saavutamas tehnilise vahemaa USA'st sõjasaladuste varastamisega, väidab usaldusväärne sõjaline mastaraamat „Jane's All the World Aircraft".

Aastaraamatu kohaselt on N. Liidu uuemas võitlus-hävitajas Sukhoi SU-27-s ning uuemas MIG 29 hävitajas tulejuhtimisradarid kopeeritud ameeriklaste F-18 lennuki joonistelt.

Raamatus on 27 fotot, mis on võetud N. Liidu televisioonisaates esitatud programmist. Aastaraamatu peatoimetaja John W. R. Taylor arvab,

et Moskva soovib fotode eitamisega osutada meile, endiselt avalikumale lõudle.

Uus Sukhoi meenutab välimselt McDonnell-Douglas ettevõtte poolt ehitatud F-15 hävitajat, mis on olnud Läänes juba üle kümne aasta aktiivteenistuses. See 2,3 kordse häälekiirusega lennuk on ohujõudides kasutamisel aasta võrra varemate MIG 29 ja MIG 40 lennukite kõrval.

EESTI KEELE LÜHIKURS
edasijõudnuile
Tartu College, telsipäevitl kl. 19.30—21.30
Algus: 14. jaan.
Lisainfot: tel. 265-2458 (V. Sulo)

USA sanktsioonid Liibüa vastu

USA on ajanud nurja 126 terroristide rünnakuplaani

WASHINGTON (UPI-CP-AP) — President Reagan andis korralduse majanduslikuks boikotiks Liibüa vastu, vastukaaluks „relvastatud agressioonile USA vastu Moammar Kaddafi poolt" ja lubas rakendada teisi abinõusid, kui boikott ei saavuta oma eesmärki. Reagan oma teadaandes puudutas mitmel korral Kaddafi isiksust, nimetades teda kergeks ja tühiseks barbariks.

President keelustas kõik ärilised tehingud Liibüaga, lennu- ja laevaühendused ning igasuguse pangandusliku läbikäimise. Boikott, mis astub jõusse 1. veebruaril tähendaks 1000—1500 ameeriklase lahkumist Liibüast, keda mittekuulutumisel võidakse karistada kuni kümneaastase vangistusega. Reagan nimetas Kaddafit põlastusväärseks isikuks, kes on vastutav 27. detsembril toimunud terrorirünnakute eest Roomas ja Viinis.

„Abistades terroriste ja varustades neid relvadega USA kodanike ründamiseks, astus Liibüa relvastatud konflikti USA-ga", ütles president.

„Kui minu poolt rakendatavad majanduslikud sanktsioonid ei lõpeta Kaddafi poolt juhitud terrorismi, võetakse kasutusele teised abinõud."

Kui Reaganilt küsiti, kas Kaddafi isiklikult oli segatud terroristide rünnakusse, vastas president jaatavalt, väites et Liibüas ei juhtu midagi ilma Kaddafi nõusolekuta. President mainis ka, et USA-l on küllaldaselt informatsiooni oma sammude õigustamiseks ja et USA on ajanud nurja 126 plaanitsetud terroristide rünnakut.

Lääne diplomaadid olid skeptilised sanktsioonide tõhususes,

kuna see vajaks kõigi USA liitlaste toetust ja koostööd, mis juba puht ärilistel põhjustel olevat ebareaalne,

eriti Lääne-Saksamaa osas. Kanadal pole märkimisväärseid ärilisi sidemeid Liibüaga.

Ei näidanud tulumaksuametile spionaazhist saadud sissetulekut

WASHINGTON — Larry Wu-Tai Chin, pensioneeritud CIA analüütik, keda süüdistatakse Hiina kasuks spioneerimises, andes Lääne hinnanguid Hiina strateegilise, sõjalise, majandusliku, teadusliku ja tehnilise võimaluse üle. Chini süüdistati ka kuues juhtumis tulumaksu kohta valeandmete andmises, kuna ta polnud näidanud oma sissetulekuid spionaazhist ega võõrais pankades olevaist hoiustest.

Rutt Tulving
R.C.A.
KUNSTINÄITUS
Korraldajad: Livia Holmberg ja Maret Rasins
Ukrainian Canadian Art Foundation
2118-A Bloor St. West (idapool Runnymede Rd.)
12.—26. jaanuarini 1986
Avatud: esmasp.-laup. kella 12—6 p.l.,
pühap. 1—5 p.l. suletud kolmapäeval
Avamine pühap., 12. jaan. kell 2—6 p.l.

Saarlaste Ühingu 30. aastapäeva JUUBELIPIDU.
1. veebr. 1986 T. Eesti Maja suures saalis algusega kell 6 õ.
Tantsuks V. Gustavsoni orkester
Baar ☆ Einelaud ☆ Loterii
Eeskava kell 7 õ.
Laudade ettetellimine: P. Niit, tel. 223-3469 ja H. Härm, tel. 699-1979
Pääsmete lunastamise viimane võimalus 25. jaan. s.a.

UUENDAGE „VABA EESTLASE" TELLIMINE 1986. AASTAKS!
Hoidke elavana Põhja-Ameerika ainuke kaks korda nädalas ilmuv eestikeelne ajaleht — Tellige „VABA EESTLAST"

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

FREE ESTONIAN

PUBLISHER: Free Estonian Publisher Ltd. 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TEGEVTOIMETAJA: Hannes Oja. TOIMETAJA: Olaf Kopvillem

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832 avatud esmaspäevast reedeni 9—3-ni

TELLIMISHINNAD Kanadas: ajalehe tariifiga aastas $57.—, poolaastas $32.— ja veerandaastas $17.—, kiripostiga lisandub postikulu — vastavalt $107.—, $57.—, $29.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $77.—, poolaastas $42.— ja veerandaastas $22.—. I klassi posti ja lennuposti hinnad vastavalt — USA $111.—, $59.—, $31.—, mujal välismaal $136.—, $72.—, $38.—.

Aadressi muudatus $1.— — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD: üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $6.—. **Kuulutusi võetakse vastu** nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 10-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 10-ni. **Väljaspool tööaega:** Leida Marley 223-0080

Eesti Rahvusnõukogu aastakoosoleku juhatuse laua taga istusid (vasakult) Ago Pärtel, Gerhard Peet, Mihkel Mathiesen, Aksel Mark ja Kaarel Vahtras.

Foto: H. Trummer

USA-Kanada vabakaubandus

Kanada konservatiivide valitsusel seisab käesoleval aastal ees raske ülesanne — kuidas lahendada vabakaubanduse küsimust Kanada ja Ühendriikide vahel? Lahenduse leidmine on seda raskem ja keerulisem, et Ühendriigid moodustavad Kanada suurima kaubandusliku partneri ning kui vabakaubanduse teele asumisel mõni viga tehakse ja mõni oluline küsimus kahe silma vahele jäetakse, siis võivad sellel olla väga saatuslikud tagajärjed Kanada majanduselule. Kuid mitte ainult majanduselule, vaid ka Kanada elupulsilöökide poliitilistele ja kultuurilistele sektoritele, kuna vabakaubandus laiemas ulatuses mõjutab kindlasti kõiki elualasid.

Kui Kanada peaminister Mulroney vabakaubanduse küsimuse Ühendriikidega möödunud aastal üles tõstis ja oma lõunanaabrile vastava ettepaneku tegi, siis ei olnud see põhiliselt uus algatus, vaid juba vana ajalooline küsimus, mille tähtsust ja kaalu kinnitavad ka vastavad arvud. Need arvud näitavad, et Kanada ja Ühendriikide vahelise kaubanduse väärtust möödunud aastal võib arvestada 120 miljardile dollarile, kusjuures ainuüksi Ontario provints tegi Ühendriikidega rohkem äri kui Jaapan. Sealjuures ei saa aga kahe silma vahele jätta, et umbes 75 protsenti kogu Kanada ekspordist läheb lõunanaabrile, kuna Ühendriikide eksport Kanadasse moodustab ainult 22 protsenti ameeriklaste ekspordi kogusummast.

Vabakaubanduse printsiip, mis taotleb kaubanduslike sidemete viljelemisel vastastikuste kitsenduste ja tollide kaotamist, on põhiliselt Kanada ja Ühendriikide vahel kummitanud juba Kanada föderatsiooni loomisest alates. Kanada on alati kartnud oma suure ja võimsa lõunanaabri majanduslikku, poliitilist ja kultuurilist mõju väikese põhjanaabri üle ning sellest tulenevalt kuulutas Kanada esimene peaminister Sir John A. Macdonald juba 1879. aastal välja rahvusliku poliitika, mille eesmärgiks oli süvendada ja tihendada läbikäimist ja kaubavahetust Kanada provintside vahel idast läände, kuid pidurdada võimaluste piirides majanduslikku läbikäimist põhjast lõunasse, mis tegelikult on palju praktilisem ja loomulikum majanduslike suhete arendamise moodus.

Kanada hilisemad peaministrid Sir Wilfrid Laurier ja Mackenzie King üritaksid Macdonaldi rahvusliku poliitika revideerimisele võtmist ning Ühendriikide ja Kanada majanduslikule suhtlemisele liberaalsema aluse andmist, kuid mõlemad loobusid sellest poliitikast sisepoliitilise surve tulemusena. Nüüd, kus konservatiivide valitsuse peaminister Mulroney selle küsimuse uuesti üles tõstis, sai ta oma algatusele tugeva toetuse vastavalt kuninglikult komisjonilt, kes Kanada majanduslikke probleeme põhjalikult uurides lõppjäreldusele jõudis, et vabakaubanduslike sidemete sõlmimine Ühendriikidega annab Kanada majanduselule vajaliku elustava süsti ning on siinsele elanikkonnale ülimalt kasulik.

Kuid asi ei ole nii lihtne kui see mõnele teoreetikule ja analüüsijale pealtnäha paistab. Vabakaubanduse teooria pooldajad on põrganud tugevale opositsioonile, kes on eriti mures, et Kanada satub vabakaubanduslike sidemete rakendamisel täielikult Ühendriikide majandusliku, poliitilise ja kultuurilise kontrolli ja mõju alla, mis pikemas perspektiivis võib isegi viia Kanada ühendamisele Ühendriikidega. Ning vastuseisjate hulgas ei leidu mitte ainult arukaid ja hinnatuid majandusteadlasi, vaid ka poliitikuid ja kultuuritegelasi, nende hulgas ka Ontario peaminister David Peterson.

Vabakaubanduse pooldajate seisukohad on kahtlemata põhjendatud, kuna föderaalvalitsus tahab Ühendriikidega vabakaubanduse kokkulepet sõlmides kindlustada Kanadale Ameerika turgu. Ottawa mure on seda arusaadavam, et Kanada on ainus suurem tööstusriik maailmas, kes ei ole suutnud endale kindlustada vähemalt 100 miljoni elanikuga tarbijaskonda. Kuid kõrvuti sellega loodetakse lahendada ka paljud tülikad pisiprobleemid, mis Kanada ja Ühendriikide kaubanduslikke vahekordi pidevalt tumestavad ning ühel või teisel juhul tülikate ja häirivate kitsenduste ning kaitsevahendite rakendamist esile kutsuvad.

Kuid ka vabakaubanduse vastaste käes on tugevad argumendid. Väidetakse, et Kanada on oma majandusliku süsteemi üles ehitanud erinevalt Ühendriikidele, kuna siin eksisteerivad nii era- kui ka riiklikud ettevõtted. Vabakaubandus võib kujuneda sellele süsteemile ohtlikuks, elimineerides Kanada majandusliku süsteemi ja tagatipus ka kogu eriilmelise Kanada ühiskonna koos selle poliitiliste ja kultuuriliste kudedega.

Nii näeme, et Mulroney valitsust ootavad ees vastutusrikkad päevad komplitseeritud nõupidamistega, milledel on väga suur tähtsus Kanada tulevikule. Nõupidamised algavad praeguste eelduste kohaselt eeloleval kevadel ja kestavad arvatavasti kaks aastat. Kuna Mulroney valitsus ei ole näidanud end seni Kanada sise- ja välispoliitiliste probleemide lahendamisel eriti võimekana ja tugevana, siis kahtlevad paljud, kas praegune valitsus on võimeline enda õlgadele võetud suurt ülesannet edukalt lõpule viima, seda enam, et Ühendriikidega sõlmitav tehing on väga delikaatse iseloomuga ja peab baseeruma vanal eesti vanasõnal „hunt söönud ja lambad terved."

Kuid elame näeme — kaks aastat on pikk aeg ja selle aja jooksul võib mõndagi juhtuda.

K. A.

Renate Kaasik ja Adelaida Lemberg

Eesti Rahvusnõukogu 1985. aasta stipendiaadid

Eesti Rahvusnõukogu Üldkoguaastakoosolekud on kujunenud kohaks, kus meie nii arvukate kultuurialade auhindade kõrval tulevad väljajagamisele tunnustusstipendiumid ka poliitilisel ja ühiskondlikul alal teeneid osutanud isikuile, samuti ka tehnilisel ja meditsiinilisel alal õppivaile noortele.

Eesti Välisvõitluse Fondi stipendiumid andis üle fondi esimees Aksel Mark. Saajateks olid Renate Kaasik ja Adelaida Lemberg. 3000:— Rkrooni (ca $500) on kummagi stipendiumi suurus.

Renate Kaasik on kogu pagulasperioodi kestel aktiivselt osa võtnud poliitilisest ja ühiskondlikust tegevusest. Renate Kaasik on pikki aastaid Eesti Rahvusfondi abiesimehena ja selle kirjastustoimkonna juhatajana organiseerinud Eestit tutvustava selgituskirjanduse väljaandmist. Renate Kaasik on olnud aastaid Eesti Komitee juhatuse liige, Eesti Komitee Naissektsiooni juhataja, Eesti Rahvusnõukogu ja ajaleheühingu „Teataja" juhatuse liige. Ta on olnud Vabariikliku Ühingu innustunumaid eestvedajaid. Hõimusuhete hoidmisel soomlastega on ta ikka veel üks värvikamaid eestlaste esindajaid. Renate Kaasik on Eesti Vabariigi valitsuse esimene ja ainuke naisliige.

Adelaida Lemberg on kogu pagulasperioodi kestel aktiivselt osa võtnud poliitilisest ja ühiskondlikust tegevusest.

Adelaida Lemberg on olnud pikki aastaid Eesti Rahvusfondi juhatusliige ja informatsioonibülletääni de toimetaja, sellega aktiivselt kaasa aidates välismaailmale okupeeritud Eesti ja Balti riikide olukorra tutvustamisel.

Ta on osa võtnud Eesti Rahvusnõukogu ja Eesti Komitee tegevusest. Ta panus Eesti Komitee Naissektsiooni juhatajana on olnud suur.

Adelaida Lemberg on kümneid aastaid olnud ajalehe „Teataja" üks tegevtoimetajaid ja jätkab kaastööd ajalehele tänaseni. Ta on andnud suure panuse ka eestikeelsete raadiosaadete toimetustes Münchenis.

Oma osavõtuga rahvusvahelistest konverentsidest ja sagedaste Euroopa keskuste külastamisega on ta eesti ja balti rahvaste vabadusvõitlusele võitnud arvukalt sõpru ja toetajaid.

Esimene auhind Ervin Jüri ja Eili Nõmmera fondist anti Andres Küngile.

Fondi asutajad ei saanud tervislikel põhjustel ise kohale ilmuda. Nende ülesandel andis 5000:— Rkroonilise stipendiumi Andres Küngile üle Heinrich Mark. Ta tutvustas uut fondi ja mainis, et auhinna üleandmine toimub just Ervin Jüri Nõmmera 85. sünnipäeval. Koosolijad soovisid juubilarile õnne tugeva aplausiga. Tema tegevus on eesti ühiskonnale üldtuntud niihästi teadusmehena agronoomia alal, aktiivse poliitilise võitlejana ja ajalehe „Teataja" kauaaegse vastutava toimetajana.

Üleantud auaadressis öeldakse, et fondi esimene auhind on määratud Andres Küngile, „kes on Eesti vabadusvõitluses ja poliitilises tegevuses näidanud endiselt viljakat aktiivsust."

S. ja A. Mathieseni nimelise mälestusfondi stipendiumi saajad tegi teatavaks Mihkel Mathiesen. Nendeks on: Katrin Laan — biokeemia doktorant Karoliina Instituudis Stokholmis, Kristjan Teär — kolmanda kursuse üliõpilane Stokholmi Tehnika Ülikoolis ja Ene Männiku — teise kursuse üliõpilane Charmers Tehnika Ülikoolis Göteborgis. Kaks esimest olid kohal ja võtsid vastu oma stipendiumid. Stipendiumide kogusumma oli sel aastal 6000 Rkrooni.

Maailma tippjuhtide läkitused uueks aastaks

WASHINGTON (AP-Reuter) — President Ronald Reagan ja N. Liidu juht Mihhail Gorbatshov tõotasid uuendada püüdlusi rahuks uuel aastal, oma samaaegselt televisioonis edasi antud läkitustes Ameerika ja N. Liidu rahvastele.

Reagan, kõneldes umbes 70-miljonilisele N. Liidu kuulajas-vaatajaskonnale, kutsus mõlemaid riike üles kujundamaks 1986-ndat aastat „rahu aastaks", õigustades oma läkituses USA püüdlusi maailmaruumi kaitsevööndi rajamisel ja väites, et N. Liit tegevat samalaadseid pingutusi, kuigi Moskva seda kategooriliselt eitab.

Gorbatshov omakorda tõotas, et N. Liit teeb oma parima tuumasõja vältimiseks, mille puhkemine oleks suurimaks tragöödiaks inimkonnale. Otseselt „tähtede sõda" nimetamata väitis Gorbatshov,

et olevat mõttetu arendada uusi relvi enesekaitseks, kuna iga uus relv tähendavat uut hädaohtu inimkonnale.

Mõlemad riigimehed kõnelesid umbes viis minutit oma emakeeles simultaanse tõlkega vene ja inglise keelde. Reagani läkitus olevat N. Liidus olnud üllatuseks, kuna ametlikult polnud selle kohta mingit eelteadet. Samuti polnud N. Liidu kodanikud teadlikud oma juhi läkitusest Ameerika rahvale.

Kommentaarid

Ühendriikide presidendi Ronald Reagani ja N. Liidu kommunistliku partei peasekretäri Mihhail Gorbatshovi uue-aasta vastastikused läkitused televisioonisaadete kaudu vene ja ameerika rahvastele olid kahlemata aastavahetuse sensatsioonilisemaks sündmuseks. Mitte sellepärast, et nendes läkitustes midagi tähtsat ära öeldi, vaid sel lihtsal põhjusel, et need üldse aset leidsid. Isegi Ühendriikide endine president Richard Nixon oma suures detente uimas ei jõudnud kunagi nii kaugele, et ta oleks aastavahetusel Leonid Brezhneviga televisioonisaadete kaudu ameerika ja vene rahvastele suunatud tervitusi ja häid soove vahetanud.

Reagani ja Gorbatshovi tervituskõned olid lühikesed, ainult viieminutilised ning olid oma sisult rahu propageerivad ning kahe suurvõimu ning vene ja ameerika rahvaste vahelist sõprust ja koostööd alla kriipsutavad. See oli ka nähtavasti nii mõeldud ja planeeritud. Pooled püüdsid näidata, et nad tegutsevad ja töötavad Genfi suurkohtumisel alustatud soojendamisprotsessi jatkamiseks. Ainult väga tagasihoidlikult ja leebel kujul puudutasid mõlemad mehed ka poliitilisi probleeme — parteisekretär vihjas ameeriklaste tähtede sõjale ning president kaitses oma maailmaruumi kaitsevööndi programmi ja selgitas venelastele ka lühidalt neid demokraatlikke printsiipe, mis on Ühendriikide valitsemissüsteemi aluseks.

Võib oletada, et Kremli poliitbüroo ei võimaldanud president Reaganil Moskva televisioonis esinemist kergel käel. Ohtusid siin oli palju. Kremlis ei kardetud nähta-*vasti Gorbatshovi esinemist, kuna* ta on võimeline oma jutu maha rääkima võrdlemisi kindlalt ja sümpaatselt, erinedes sellega tunduvalt oma eelkäijatest. Kuid kõigile kuulajatele-vaatajatele siin ja sealpool raudeesriiet jäi kindlasti kummaline tunne kui Reagan tutvustas ennast kõne algul Ameerika Ühendriikide presidendina, kuna Gorbatshovil ei olnud oma tutvustamiseks midagi ütelda. Kuidas sa tutvustad ennast N. Liidu kommunistliku partei peasekretärina ameeriklastele? See paneb sulle kohe „isehakkaja" templi peale ning paljud demokraatlike printsiipidega harjunud ameeriklased oleksid keeranud televisiooni kinni enne kui Gorbatshov oleks saanud hakata oma juttu rääkima.

Nii-siis saadi probleemist üle selle lihtlabase võttega, et Gorbatshov asus kohe oma tervituse juurde — selles teadmises ja selles usus, et igale ameeriklasele peaks selge olema tema kõige kõrgema juhi positsioon N. Liidus, vaatamata sellele, et rahvas pole teda sellele ametikohale valinud.

Teiseks suureks probleemiks vene propagandameestele oli president Reagani näitamine vene rahvale. Nõukogude ajakirjandus on seni kirjeldanud ja karrigeerinud Ühendriikide presidenti kui kolmanda järgu näitlejat ja kauboikübaras gangsterit, kelle eesmärgiks on kogu inimkonna hävitamine tuumasõjaga. Nüüd aga vaatas miljonitele venelastele televisiooniekraanilt vastu sümpaatne, soliidne ja hea esinemisega lihvitud maneeridega vanem härrasmees, kes rääkis vene ja ameerika rahvaste vahelise läbikäimise ja koostöö tähtsusest, maailmarahu kindlustamisest ja igale inimesele garanteeritud põhilistest õigustest Ühendriikides.

Diktaatorliku kommunistliku süsteemi raamides on Venemaal või-

Kommentaarid

Ühendriikide presidendi Ronald Reagani ja N. Liidu kommunistliku partei peasekretäri Mihhail Gorbatshovi uue-aasta vastastikused läkitused televisioonisaadete kaudu vene ja ameerika rahvastele olid kahtlemata aastavahetuse sensatsioonilisemaks sündmuseks. Mitte sellepärast, et nendes läkitustes midagi tähtsat ära öeldi, vaid sel lihtsal põhjusel, et need üldse aset leidsid. Isegi Ühendriikide endine president Richard Nixon oma suures detente uimas ei jõudnud kunagi nii kaugele, et ta oleks aastavahetusel Leonid Brezhneviga televisioonisaadete kaudu ameerika ja vene rahvastele suunatud tervitusi ja häid soove vahetanud.

Reagani ja Gorbatshovi tervituskõned olid lühikesed, ainult viieminutilised ning olid oma sisult rahu propageerivad ning kahe suurvõimu ning vene ja ameerika rahvaste vahelist sõprust ja koostööd alla kriipsutavad. See oli ka nähtavasti nii mõeldud ja planeeritud. Pooled püüdsid näidata, et nad tegutsevad ja töötavad Genfi suurkohtumisel alustatud soojendamisprotsessi jatkamiseks. Ainult väga tagasihoidlikult ja leebel kujul puudutasid mõlemad mehed ka poliitilisi probleeme — parteisekretär vihjas ameeriklaste tähtede sõjale ning president kaitses oma maailmaruumi kaitsevööndi programmi ja selgitas venelastele ka lühidalt neid demokraatlikke printsiipe, mis on Ühendriikide valitsemissüsteemi aluseks.

Võib oletada, et Kremli poliitbüroo ei võimaldanud president Reaganil Moskva televisioonis esinemist kergel käel. Ohtusid siin oli palju. Kremlis ei kardetud nähtavasti Gorbatshovi esinemist, kuna ta on võimeline oma jutu maha rääkima võrdlemisi kindlalt ja sümpaatselt, erinedes sellega tunduvalt oma eelkäijatest. Kuid kõigile kuulajatele-vaatajatele siin ja sealpool raudeesriiet jäi kindlasti kummaline tunne kui Reagan tutvustas ennast kõne algul Ameerika Ühendriikide presidendina, kuna Gorbatshovil ei olnud oma tutvustamiseks midagi ütelda. Kuidas sa tutvustad ennast N. Liidu kommunistliku partei peasekretärina ameeriklastele? See paneb sulle kohe „isehakkaja" templi peale ning paljud demokraatlike printsiipidega harjunud ameeriklased oleksid keeranud televisiooni kinni enne kui Gorbatshov oleks saanud hakata oma juttu rääkima.

Nii-siis saadi probleemist üle sellele lihtlabase võttega, et Gorbatshov asus kohe oma tervituse juurde — selles teadmises ja selles usus, et igale ameeriklasele peaks selge olema tema kõige kõrgema juhi positsioon N. Liidus, vaatamata sellele, et rahvas pole teda sellele ametikohale valinud.

Teiseks suureks probleemiks vene propagandameestele oli president Reagani näitamine vene rahvale. Nõukogude ajakirjandus on seni kirjeldanud ja karrigeerinud Ühendriikide presidenti kui kolmanda järgu näitlejat ja kauboikübaras gangsterit, kelle eesmärgiks on kogu inimkonna hävitamine tuumasõjaga. Nüüd aga vaatas miljonitele venelastele televisiooniekraanilt vastu sümpaatne, soliidne ja hea esinemisega lihvitud maneeridega vanem härrasmees, kes rääkis vene ja ameerika rahvaste vahelise läbikäimise ja koostöö tähtsusest, maailmarahu kindlustamisest ja igale inimesele garanteeritud põhilistest õigustest Ühendriikides.

Diktaatorliku kommunistliku süsteemi raamides on Venemaal võimalik paugupealt president Reaganit maha tõmmata ta uue-aasta tervitusega loodud pjedestaalilt, ning teha temast jälle kauboikübaras gangster. Kuid ei ole kahtlust — paljud venelased mäletavad Reaganit tema uueaasta esinemisest kui sümpaatset ja soojasõnalist inimest ning paljudki võivad hakata kahtlema Kremlist väljasaadetud propagandalaviini tõepärasuses.

Tekib loomulikult küsimus — miks Gorbatshov ja tema nõuandjad alustasid sellist riskantset lähenemismängu, tehes ameeriklastele mõningaid järelandmisi, mis varem ei olnud üldse mõeldavad? Kindlasti on see põhjalikult läbikaalutud ja igast kandist analüüsitud strateegia, mis taotleb mõningate zhestidega lääneriikide rahvaste meelitamist, kuid loodab teisest küljest oma piiramatute võimupiiridega vene rahvast täielikult kontrollida ja vaos hoida, et nad nendest zhestidest ei lase mõjutada ega „õigelt teelt" kõrvale juhtida. Selle strateegia lõppeesmärgiks on detente poliitika elustamine ja läänemaailma Moskva teenistusesse rakendamine nagu seda on tehtud minevikus mitmel puhul ja päästetud sellega kommunistlik süsteem kokkuvarisemisest. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb võtta ka mõningaid riske.

AMI

Kodumaale vahendatud informatsiooni Kanada eestlastest

See oli 2. novembril, kui AIR FRANCE'i lennuk tõi allakirjutanu Toronto lennuväljale. Tulin isiklikes asjus, oma plaanide ja projektidega. Tulin ka tööasjus. 1984. a. märtsikuust teen pidevat kaastööd Münchenis asuvale VABA EUROOPA raadiojaamale. Veel augustis leppisin VABA EUROOPA eesti osakonna juhataja Eva-Merike Kangro-Pennariga kokku, et Kanadasse jõudes teen siitpoolt sarja intervjuusid vahendamaks kodumaa kuulajale EESTIT KANADAS.

Tänaseks on see töö katuse all.

Kiidan ja tänan rahvuskaalasi, kes intervjuudesarja planeeridakorraldada aitasid. Kiidan ja tänan rahvuskaaslasi, kes lahkesti nõus olid oma vaateid ja seisukohti kodusele kuulajale edasi andma.

Pean vabandamagi: eesti ühiskond Kanadas on nii rikas ja mitmekesine, et 17-e intervjuuga, kus kõneles ühtekokku 25 inimest, kõiki tahke katta oli võimatu. Ja tegijale sisaldab see tõdemus omamoodi optimismi: materjali on tulevikukski küllaga!

Vaatame nüüd lühidalt, missugune informatsioon teele läks (ja läheb):

Eestlaste Kesknõukogu esimees Laas Leivat ja peasekretär Priit Aruvald kõnelesid EKN-i tegevusprogrammist ja meenutasid äsjaseid valimisi.

Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo eesti diplomaadi töödest ja tegemistest, kinnitamaks ideed, mis kallis igale eestlasele — VABARIIK ELAB!

Piiskop Karl Raudsepp tuletas meelde pagulaskiriku loomisaastaid, tutvustas tänast kirikut ja saatis kodumaa noortele jõululäkituse.

Tõsised ja analüüsivad olid vestlused ajakirjanikega. Hannes Oja ja Karl Arro arutlesid pagulasajakirjanduse käekäigust siinmail, ega jätnud kõrvale tulevikuprobleemegi. Professor Vello Salo valgustas kirjastuse MAARJAMAA tegevusprogrammi — vahendada KRISTLIKKU KULTUURI.

Doktor Endel Aruja andis ülevaate Tartu Instituudi tegevusest ning üheskoos tutvusime samas asuva arhiiviga.

Ermi Soomet ja Valdu Lillakas andsid aimu hiigeltöost, mis seisab kauni ja kapitaalse teose — EESTLASED KANADAS II — taga.

Kanada eeslasest ärimehe töömaad ja elufilosoofiat aitas mõista Ergo Karuks, arhitekti ja eestlase eluvaadet selgitas mõnusas vestluses Elmar Tampõld.

Sai kõneldud eesti perekonnast doktor Jaan Roosi kodus ja eesti skautlusest Heino Jõe katuse all, rahvuskultuuri viljelemisest rääkisime Toomas Metsalaga, eestlaste kultuuritarbimise ja -vahendamise probleemidest Maret Rasinsi ja Liia Holmbergiga, kusjuures meid toetas meeldivalt oma mõtete ja seisukohtadega Tarvo Toomes.

Professor Olev Trässiga kujunes kõneteemaks Kanada poliitiline elu ja eestlaste asend selles.

Praost Andres Tauliga arutasime totaalse riigi ja vaba maailma kirikuõpetaja positsiooni, kusjuures toetusime konkreetsele isikule kodumaalt — hiljuti mõisteti seal kolmeks aastaks range rezhiimiga parandusliku töö kolooniasse (ehk eesti keeles ütelda — sunnitööle) õpetaja Harri Mõtsnik.

Üks jutuajamine viis üsna kaugetele minevikuradadele: 1948. aasta detsembrisse kui Rootsist tuli Kanadasse „viikingilaev" 350 põgenikuga pardal.

Niimoodi — lahti kirjutatult — märkan veelkord kui vähe ikkagi üks inimene kuu aja jooksul suudab!

Tänan veelkord kõiki kaasaaitajaid ja olen sunnitud õlakehitusega nentima sedagi, et mitte iga inimene, kelle poole pöördusin, polnud aldis raadiovestluseks. Tea, kas siin oli mängus intervjueerija tagasihoidlik isik või midagi muud?

Mõõduka optimistina tahaksin sõnada: edasi, ikka parema tulemuse ja heatahtliku koostööga, nii saame anda oma toe inimestele, kes kodumaal hinges kannavad Sini-Must-Valget ideed.

Aarne Vahtra

Toronto Eesti Ühispank
958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6
Ühenduses on jõud!
KINNISVARALAENUD 9.50%
ISIKLIKUD LAENUD alates 10.50%
Informatsiooniks helistada: 465-4659
Pank avatud: esmasp.-reedeni 10—3, teisip. ja neljap. õhtuti 5.30—8.00 p.l.

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251
Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

Müüa Eesti Vabariigi metallmünte ja paberrahasid soodsate hindadega
Sobiv kingitus jõuludeks kõigile, noortele ja vanadele, ka investment. Küsige tasuta hinnakirja: Koit Vanema, (Eesti Numismatist). Aadress: Suite 306, 117 West 17th St. North Vancouver, B.C. Canada. Tel. (604) 984-9672

„Ehatare" teenistujad ja juhatus. Istuvad vasakult Meeri Väänänen, Maija Vihelä, Meinhard Vabasalu, Ester Mandra, Raili Sihvo, Elna Kungla, seisavad Alfred Sepa, Aino Summa, Jaan Soots, Judy Christoforou, Olev Tralla ja Lea Vares.

Foto: Vaba Eestlane

VALVEARST NÄDALALÕPUL

11. ja 12. jaan.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

18. ja 19. jaan.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

TASUTA saadaval ilusad kalendrid

Hel. Toomas Mankin,
tel. 482-5544

* * *

Kinnisvarade ostu ja müügi puhul

(ELUMAJAD, ARIRUUMID JA SUVILAD)

Toomas Mankin
Associate Broker

Kontoris 482-5544
kodus 447-3782

L.S. Snelgrove (1981) Ltd.

Tartlaste kokkutulek!

Tulge, tartlased maalt ja linnadest! Päevad, nädalad ja kuud veerevad kiiremini kui arvame. On aeg tulla uuesti kokku ja käia vanu koduradasid.

Tartlaste Seltsi juhatus leidis vaba pühapäeva õhtupooliku 19. jaanuaril ja vaba juhtus olema ka Eesti Maja kohviku tagune klubiruum. On korraldatud väikene eeskava. Tartlaste kätte jõuab ka esimene number tartlaste häälekandjat „Tuuled Tartumaalt." Kõik koosviibimisest osavõtjad — tooge kirjalikult kaasa omi mälestusi, kirjutage, millest süda käsib. Tooge kaasa ka vanu fotosid ja muud, mida olete kaasa võtnud Tartumaalt. Kui kellegil on midagi huvitavat kõnelda, võtame selle kavasse.

Toidu korraldame nagu suvisel koosviibimisel Jõekäärul. Igaüks toob midagi kaasa ja perenaistelt on ka sooja toitu.

Peaasi, võtke kaasa hea tuju nagu tartlastel ikka. Oodatakse kõiki!

Tartlaste Seltsi juhatus

Varajane jõulukink

Selle osaliseks sai Edmontoni eestlaste pere 15. detsembril. Abiõpetaja Helmut Anniko ei pidanud paljuks võtta ette pikki tunde kestvat bussisõitu Winnipegist Edmontoni selleks, et pidada Alberta eestlastele emakeelset jõulujumalateenistust. Sealse väikse eestlaste arvu kohta oli kirikulisi rohkesti; Calgaryt esindasid Lilja Nurmela ja Ilse Pärn.

Peale teenistust oli naispere hoolitsenud kohvi eest, kus omavahel vesteldi ja kus keegi väljendas, et „see teenistus ja jutlus tulid südamest ja läksid südamesse".

Veel ei ole meie siin kaugel nn. „kadunud hinged", veel tunneme suurt rõõmu emakeelsest jumalasõnast ja hing igatseb, et see jälle võiks korduda. Seekord võlgneme tänu väsimatule Helmut Annikole.

I. P.

Kaius Meipoom analüüsib:

Häälte kogumine oli pingutav ülesanne

Eestlastel on väljavaateid Toronto omavalitsuse valimistel

See oli esmakordseks juhuseks kus eestlased proovisid oma õnne ja võimeid Kanada avalikel valimistel mitme kandidaadiga esinedes. Ene Martens, Kaius Meipoom ja Peter Kivilo kandideerisid Torontos möödunud aastal 12. novembril toimunud linnavalitsuse valimistel koolinõukogu koosseisu ja kuigi nad ei tulnud sellest valimislahingust välja võitjatena, said nad rikkalikke kogemusi Kanada valimisprotsessiga tutvunemisel, mis laseb tulevikus eestlastel loota vastaskandidaatide barjäärist läbi murdmist ning rahva poolt valitavatesse omavalitsuse organitesse või provintsi ja föderaalparlamentidesse pääsemist.

Kaius Meipoom, kes sai 2. valimispiirkonnas 1534 häält esikohale tulnud kandidaadi 4327 hääle vastu, mainib „Vaba Eestlasele", et ta on pikema aja jooksul Toronto linna hariduselu jälginud ning talle ei meeldinud sotsialistide ülemvõim ning nende poliitika Toronto koolinõukogus.

See oli ka põhjuseks, miks ta otsustas kandideerida, taotledes oma programmiga hariduselu tõhustamist ning tihedamat koostööd lastevanemate ja koolinõukogu vahel.

Kuigi Kaius Meipoom ja teised eestlased ei pääsenud koolinõukogusse, aitas nende intensiivne valimiskampaania siiski selleks palju kaasa, et sotsialistid kaotasid oma ülemvõimu Toronto koolinõukogus. Küsimusele, mida peab Kaius Meipoom oma kaotuse põhjuseks, vastab küsitav:

„Kahtlemata oli see suurelt osalt tingitud sellest, et paljud NDP (sotsialistid) vastased hääletasid minu mõttekaaslasele Irene Atkinsonile, kes on tuntud juba eelmistest valimistest.

Nagu nüüd tagantjärele selgub, oli minu valimispropagandas vaatamata suurtele pingutustele lünkasid, kuna paljud ei teadnud minu kandidatuurist."

Selgitades lähemalt oma valimispropaganda käiku ja arengut mainib Kaius Meipoom, et ta alustas oma kampaaniga juba juulikuu alguses, käies majast majja ning jagades koos abilistega välja ligemale 6000 nimekaarti. Kampaania algas aga täies ulatuses septembris, mil mõne päeva jooksul välja jagati 10.000 lendlehte. Valimisbroshüüri jagamine ning süsteemikindel majast-majja käimine algas 26. oktoobril ja lõppes paar päeva enne valimisi.

Jagati välja 20.000 broshüüri ning sellele lisaks 500 ukraina, korea ja vietnamikeelset lendlehte,

peale selle veel 1500 erilehte, mille sisu oli suunatud lasteta perekondadele. Kogusummas levitati 50.000 trükist ning seati üles 850 reklaamsilti. Lisaks sellele helistasid mitu eesti daami sadadele valijatele. Kaius Meipoom koputas isiklikult 102 valimisjaoskonnas (2. valimis piirkonnas on kogusummas 141 jaoskonda) ustele ning tä abikaasa külastas kodusid kuues jaoskonnas, tehes selle kõrval ka kogu valimiskampaaniaga seoses oleva kontoritöö.

Milline oli vastuvõtt kodusid külastades?

„Väga sõbralik", konstateerib Kaius Meipoom. „Mulle osutatud poolehoid oli ilmselt kõige tugevam Ida-Euroopa päritoluga inimeste juures. Leedulaste, lätlaste ja ukrainlaste juures kindlasti 100 protsenti. Kampaania kestel kohtusin mitmel juhul huvitavaid inimesi. Näiteks kõnelesin valgevenelasega, kes oli Eestis töötanud 1938. ja 1939. aastatel. Ta väitis, et ta oli elanud Väike-Maarjas ning tal oli ainult ülistavaid sõnu Eesti kohta. Ühe vanema ukraina daamiga pidin oma jutu maha rääkima saksa

Kaius Meipoom

keeles, kuna ta ei valdanud inglise keelt.

Kuid lisaks uksest-ukseni kampaaniaga esines Kaius Meipoom viiel kõnekoosolekul, külastas televisiooni saatejaamasid ning tegi kampaaniat Toronto liiklusvõrgu peatusjaamades.

Ta paigutas kanada ajalehtedesse ka kuulutusi ning ukraina kohalik ajaleht kirjutas tema kohta pooldava ja soojalt soovitava artikli. Koos teiste kandidaatidega korraldati kuus koosolekut, tavaliselt pärast kella 10-t õhtul.

Kui suure abi saite selle suure töö kestel eestlastelt? — uudishimutseme.

„Valimiskampaania ajal töötasid koos minuga kuuskümmendseitse eestlast, kellede panus ulatus mõnest tunnist kuni mitme päevani. Eriti suure panuse andsid ka 16—25-aastased noored, kes saavutasid valimispiirkonnas hea kontakti kohalike noortega.

Võiks ütelda, et eesti noorte hulgas oli huvi valimiskampaania vastu väga suur ja neid võiks ka tulevikus sellistel üritustel kasutada."

Kõneledes valimiskampaania kuludest, selgub, et see läks maksma 4898 dollarit ja 10 senti, millest 4000 dollarit olid trükikulud. „Mul oli eriti hea meel, et mitu väikese sissetulekuga eesti pensionäri saatsid mulle toetuseks 10-dollarilised summad, üks isegi 100 dollarit. Mulle oli üllatuseks, et paljud eestlased ei piirdu mitte ainult kommunistide kirumisega, vaid annavad vajaduse korral ka oma majandusliku panuse vasakpoolsete ideede vastu võitlemiseks", kinnitab Meipoom.

Kaius Meipoom on rahul valimiste tulemusega, arvestades seda, et see oli tal esimene katse avalikult poliitiliselt areenil välja astumiseks. Ta ei kahtle, et eestlased võiksid viia mitu esindajat Toronto omavalitsuse organitesse, kui valimiskampaaniaid paremini organiseerida ja seniseid kogemusi arvesse võtta.

Ta arvab, ' Toronto koolinõukogusse kand eerimine on vaeva väärt, kuna üle poole Toronto linnamaksust käib läbi koolinõukogust.

Board of Education, mis enne viimaseid valimisi oli sotsialistide kontrolli all, kulutab päevas üle 1 miljoni dollari ning umbes veerandit sellest summast on võimalik Kaius Meipoomi arvates suunata poliitilistel kaalutlustel.

Soome kommunistid teevad muret

MOSKVA — N. Liit avaldas ametlikult muret selle üle, et N. Liiduga sõprust jagavad jõud o nõrgenemas Soomes. Selle all mõeldakse sealset hiljutist kommunistliku partei lõhenemist.

N. Liidu kohtuministri asetäitja Nikolai Osetrov ütles enne Soome vabaduspäeva (6. dets.) korraldatud sõpruspeol, et N. Liit muretseb Soome demokraatlike ja poliitiliste ringkondade pärast,

kuna on olnud katseid nõrgendada ja kahjustada nende soome demokraatlike jõudude terviklikkust, kes moodustavad põhjapaneva sõpruse N. Liiduga ülesehitatud välispoliitikale.

Osetrov ei olnud ise oma kõne kirjutanud, see oli olnud tõenäoliselt N. Liidu välisministeeriumi Skandinaavia osakonnalt või ehk koguni mõnelt N. Liidu Kommunistliku partei keskkomitee liikmelt. Demokraatlikud jõud, kellest Osetrov kõneles on soome kommunistide partei. Jõudude nõrgenemine ja kahjustamine viitab partei enamuse tava vähemust kohelda.

Osetrovi kõne see osa osutab, et nõukogud on nüüd tõmmanud piiri soome parteide ja Soome riigi juhtkonna vahele.

Soome välispoliitilist juhtkonda pole mitteotseselt tehtud vastuseisvaks soome kommunistide partei sisemisele olukorrale.

Muus osas oli Osetrovi kõne eriti sõbralik ja pidas põhilist liini, kus rõhutati suhete kõiki häid külgi.

AVP ALARMISÜSTEEMID
varguse ja tule vastu

Tel. 496-2334
kodus 499-8193

Allan Prümmel

Lugejakiri

Kas läheme Rootsi Estivalile?

Peale Ülemaailmsete Eesti Päevade on Rootsis korraldatud veel kahed kohapealsed Eesti Päevad, Stokholmis 1968 ja Göteborgis 1983. Viimane kandis Estivali nimetust ja tõi kokku 5000 eestlast. Tänavu jätkatakse seda traditsiooni suurkokkutuleku läbiviimisega kahes Lõuna-Rootsi linnas, Lundis ja Malmös. Pidustus algab neljapäeval, 1. mail spordivõistlustega Lundis, kuid Estivali ametlik avamine on reedel, 2. mail ülikooliväljakul Lundis. Sel päeval on kavas veel kirjandus-muusikaline ennelõuna, laulukooride kontserdid, instrumentaal- ja vokaalsolistide kontserdid, rahvatantsu- ja võimlemisettekandeid, lasteteater, rahvapidu, lastepidu ja öökohvik.

Laupäeval jätkub pidustus Malmös piduliku rongkäigu ja galaetendusega linnateatris. Samuti toimub sel päeval ristlemine Öresundil õhtusöögiga. Linnas on avatud öökohvik. Pühapäeval jätkub eestlaste kokkutulek uuesti Lundis jumalateenistuse ja piduliku kontserdiga toomkirikus. Sellega lõpebki Estival.

Kas ei peaks ka meie Põhja-Ameerikast suundama oma sõprust Rootsi ja Euroopa eestlastega Estivalile sõiduga? Kas ei oleks siitki kedagi, kes sinna meie külakosti viiks mõnel viisil esinemise või kaasategemisega? Rootsis on antud mõista, et nad tahaksid meiega ka mitmel alal nõu pidada rahvuslikes küsimustes. Sellepärast on allakirjutanu uurinud võimalusi sinna lennuks. Need on majanduslikult väga soodsad kui organiseeriksime ühislennu.

Meil oleks võimalik neljapäeval, 1. mail arvatava ajaga kell 3.30 p.l. Torontost lennata Kopenhaageni, kus oleksime järgmisel hommikul kell 6.15. Seega võiks grupp avapäevaks Lundi kohale jõuda. Tagasilend toimuks Kopenhaagenist kolmapäeval, 14. või 21. mail kell 9.30 hommikul saabumisajaga Torontos kell 11.50 õhtul. Seega tuleks meil otsustada kumb alternatiiv enamusele sobivam.

Lennuhind Torontost Kopenhaageni ja tagasi on $639, mis praegune rahakursiga on võrdne USA 390 dollariga. Hinnale tuleb juurde arvata lennumaks Kanada $23 ja lennust mõjuvatel põhjustel ärajäämise kindlustus $22, kokku umbes US$28. Piletid peavad varakult välja ostetud olema Kanada reisubüroo kaudu. Võrdluseks olgu märgitud, et regulaarne lennuhind Torontost Kopenhaageni ja tagasi on Kan. $1395 ja 21 päeva varem ostetud piletiga Kan. $825, mis teeb vahe grupilennuga Kan. $184 või ca. US $113. Arvatav lennuhind Vancouverist Torontosse ja tagasi sel ajal on $293. Kui piletid USA-st Kanada reisubüroo kaudu Torontosse korraldatakse, oleksid lennuhinnad edasi-tagasi USA dollarites Los Angelesest $229, San Franciscost $239, Chicagost $89 ja New Yorgist $79. Lisanduvad lennuvälja maksud. Euraili bassi hind on Kan. $364 või US $260 kaheks nädalaks, kes seda Euroopas soovivad kasutada.

Kuna grupi suurusest oleneb lend, palume oma huvist reisu vastu teatada koheselt aadressil 618 Davenport Rd., Torontos M5R 1K9 (tel. 924-6028). Teatada ka kas soovitakse ühe või kahenädalalist äraolekut. Kui lend teostub, teatatakse sellest kuulutusega.

Robert Kreem

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

Dr. Valter Tauli surnud

Valter Evald Tauli

Rootsis suri 3. jaan. eesti keeleteadlane dr. Valter Evald Tauli, kes oli sündinud 13. novembril 1907. a. Tallinnas. Ta lõpetas Tartu ülikooli 1931, saavutas doktorikraadi 1936. 1944. a. põgenes Rootsi, kus töötas Uppsala ülikoolis ja oli ka Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi kauaaegne esimees (viimasel koosolekul valiti auesimeheks).

Dr. V. Tauli on uurinud keelekorraldust, keele struktuuri arenemise tendentse ja eesti keele fonoloogiat. Teosed: „Phonological Tendencies in Estonian" (1956), „Structural Tendencies in Uralic Languages" (1966), „Eesti keele grammatika I" (1972) ja „Eesti keele grammatika II" (1980).

Talihari '86

Oleme küll alles talve haardes, kuid peatselt jõuame siiski talve harjale. Sealt peale on juba kergem astuda kevade poole, kuigi kukesammul. Eesti Gaiderite Kogu Kanadas korraldab tänavu 15. Taliharja koosviibimise. See toimub 26. jaan. Eesti Maja suures saalis Torontos.

Nagu ikka on Taliharja pärastlõuna olnud seotud mingi rahvusliku või gaidliku teemaga. Tänavu möödub 100 a. Lydia Koidula surmast ja Talihari '86 on pühendatud Koidula mälestusele. Selle noore ja tarmuka naise elulugu manab me silme ette elu Eestis enam kui 100 aastat tagasi. Anne-Liis Tüll-Keelmani poolt on koostatud Koidulast põimik, mille kannab ette gaidpere.

Lauluettekannetega esineb tuttavakssaanud Margit Viia. Klaveril esineb üldtuntud Armas Maiste. Kevadele tuleb aga rõõmsalt vastu minna ja selle meeleolu loovad meile Valve Tali ja Olaf Kopvillem. On ka ette näha väikest üllatust, kuid see selgub koha peal.

Peale ettekandeid toimub külalistele kohvilauas traditsiooniline Taliharja küünalde süütamine noorte poolt, märkimaks valguse võitu pimeduse üle. Samuti serveerivad noored külalistele kohvi. Tavakssaanud loterii on rikkalike võitudega. Taliharjade puhastulu on mõeldud meie noortetöö toetuseks. Seekord on sissetulek määratud sel suvel Saksamaal toimuvate ülemaailmsete õppepäevade ja ka Ühendriikides toimuvast juubellaagrist osavõtjate toetamiseks.

Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise juhatus loodab, et Taliharja mõnusast pealelõunast on on palju osavõtjaid ja ütleb kõigile m tere tulemast!

Fotograaf TA
TEEN KÕIKI FOTOALASS
Must-valged ja värvilised passip
Tel. 463-

Dr. Valter Tauli surnud

Valter Evald Tauli

Rootsis suri 3. jaan. eesti keeleteadlane dr. Valter Evald Tauli, kes oli sündinud 13. novembril 1907. a. Tallinnas. Ta lõpetas Tartu ülikooli 1931, saavutas doktorikraadi 1936. 1944. a. põgenes Rootsi, kus töötas Uppsala ülikoolis ja oli ka Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi kauaaegne esimees (viimasel koosolekul valiti auesimeheks).

Dr. V. Tauli on uurinud keelekorraldust, keele struktuuri arenemise tendentse ja eesti keele fonoloogiat. Teosed: „Phonological Tendencies in Estonian" (1956), „Structural Tendencies in Uralic Languages" (1966), „Eesti keele grammatika I" (1972) ja „Eesti keele grammatika II" (1980).

EELK Peetri koguduse leerieelsete grupp laulmas koguduse jõulusel koosviibimisel. Foto: Vaba Eestlane

Süüria raketid Liibanoni piirile

TEL AVIV — Süüria on jälle toonud õhutõrjerakettide alused Liibanonisse, põhjustades muret Iisraelis, kinnitas Iisraeli peaminister Shimon Peres. Valitsuse rakettide kriisi katsutakse lahendada USA diplomaatiliste kanalite kaudu.

Iisrael on öelnud, et kui diplomaatilised mõjutamised ei anna tulemusi, siis Iisrael võivat kasutada jõudu Süüria õhutõrjerakettide eemaldamiseks Liibanonist.

Iisraeli energiaminister Gideon Patt ütles: „Me tahame anda aega poliitilisteks püüdlusteks.

aga kui need ei anna tulemusi, siis me kasutame jõudu puhastatamaks Liibanoni Süüria rakettidest."

Iisraeli ametivõimud on öelnud, et raketid ei anna võimalust Iisraeli salaluurele andmete saamiseks Süüria kontrolli all olevaist palestiina partisanibaasidest Liibanonis. Need luurelennud olevat Iisraelile tähtsad ja nad tahavad neid jätkata. Iisrael võivat hävitada Süüria raketialused nagu nad tegid 19 SAM-6 patareiga 1982. a. juunis.

Ohvriterikkad atentaadid Iisraeli lennuliinide vastu

TEL AVIV — Kaks samaaegset ohvriterikast pommiatentaati Iisraeli El Al lennuliini vastu Roomas ja Viinis jättis maha 18 surnut ja 117 haavatut. Iisraeli valitsus on lubanud ränka kättemaksu atentaadi korraldanud grupile, keda ta seob PLO-ga, ehkki viimane seda ise eitab, kuna atentaadi kordasaatmise on võtnud omaks Palestiina Märtrite nimeline organisatsioon.

Jõuluehteis olevais Rooma ja Viini lennuväljadel heitsid terroristid El Al lennuliinide registreerimislaudade juures olevate inimeste hulka käsigranaate ja tulistasid vene automaatrelvadest. Peale ühe elujäänu, said teised atentaadi korraldajad ka ise surma.

Iisrael on sellised kättemaksud organiseerinud alati Liibanonis asuvate palestiina põgenikelaagrite vastu,

kuid kuna Süüria on toonud Liibanoni piirile õhutõrjerakettide patareisid,

siis võiks Liibanoni järjekordne karistamine kutsuda esile konflikti Süüriaga.

Talihari '86

Oleme küll alles talve haardes, kuid peatselt jõuame siiski talve harjale. Sealt peale on juba kergem astuda kevade poole, kuigi kukesammul. Eesti Gaiderite Kogu Kanadas korraldab tänavu 15. Taliharja koosviibimise. See toimub 26. jaan. Eesti Maja suures saalis Torontos.

Nagu ikka on Taliharja pärastlõuna olnud seotud mingi rahvusliku või gaidliku teemaga. Tänavu möödub 100 a. Lydia Koidula surmast ja Talihari '86 on pühendatud Koidula mälestusele. Selle noore ja tarmuka naise elulugu manab me silme ette elu Eestis enam kui 100 aastat tagasi. Anne-Liis Tüll-Keelmani poolt on koostatud Koidulast põimik, mille kannab ette gaidpere.

Lauluettekannetega esineb tuttavakssaanud Margit Viia. Klaveril esineb üldtuntud Armas Maiste. Kevadele tuleb aga rõõmsalt vastu minna ja selle meeleolu loovad meile Valve Tali ja Olaf Kopvillem. On ka ette näha väikest üllatust, kuid see selgub koha peal.

Peale ettekandeid toimub külalistele kohvilauas traditsiooniline Taliharja küünalde süütamine noorte poolt, märkimaks valguse võitu pimeduse üle. Samuti serveerivad noored külalistele kohvi. Tavakssaanud loterii on rikkalike võitudega. Taliharjade puhastulu on mõeldud meie noortetöö toetuseks. Seekord on sissetulek määratud sel suvel Saksamaal toimuvate ülemaailmsete õppepäevade ja ka Ühendriikides toimuvast juubellaagrist osavõtjate toetamiseks.

Eesti Gaiderite Kogu Kanada Koondise juhatus loodab, et Taliharja mõnusast pealelõunast on palju osavõtjaid ja ütleb kõigile tere tulemast!

Mulroney tervitus ERKÜ esimehele

Kanada peaminister Brian Mulroney saatis pühadekaardi ERKÜ esimehele Juhan Simonsonile. Nende kirjavahetus algas ESTO '84 pidustustel Torontos ja on jätkunud senini. Veelgi elavam kirjavahetus on J. Simonsonil Kanada parlamendiliikme Mary Collins'iga.

VES

N. Liit soovib tippkohtumist edasi lükata

WASHINGTON (AP) — N. Liit on soovitanud USA-le edasi lükata kavatsetud kohtumist president Reagani ja Mihhail Gorbatshovi vahel juunist septembrisse, väitis üks kõrgem USA ametnik. Tippkohtumine langeks sel juhul USA Esindajatekoja valimiskampaania keskele ja avaldaks võimalikku survet president Reaganile „saavutamaks kiiret relvastuse piiramise kokkulepet N. Liiduga."

Fotograaf TAIVO SÄÄGI

TEEN KÕIKI FOTOALASSE PUUTUVAID TÖID:

Must-valged ja värvilised passipildid valmis minuti jooksul.

Tel. 463-3964

KODUMAA UUDISED

21. detsembril avati pidulikult Hiiumaa põhjarannikul Lehtma uus sadam, mis on viisaastaku tähtsaim ehitus saarel. Uus sadam, mis on praktiliselt jäävaba, hakkab vastu võtma mitte ainult kohaliku kalalaevastiku laevu, vaid ka mootorlaevu, mis toovad saarerahvale kaupu. Vastuvõtukomisjon andis ehitusele eeskujuliku hinnagu. Sadama avamisel lõikasid lindi läbi eestinimelised ametimehed ilma venelaste abita.

☆

Kui seni sai musta sõiduautot „Tshaikat" laenutada ainult pulmasõitudeks, siis nüüdsest peale saab esinduslikku sõiduriista tellida ka teisteks sündmusteks. Vastavalt dekoreeritud „Tshaikat" võib nüüd tellida lapse sünnitusmajast kojutoomiseks, kuld- ja hõbepulmadeks ning muudeks puhkudeks, ka matusteks.

☆

Eesti Kommunistliku partei päevaleht „Rahva Hääl" avaldas kuulutuse: „Meeldiv kingitus kogu perele uueks aastaks on sõiduauto „Moskovitsh"! Kauplus „Volga" autolattu Kadaka tee 183 saabus müügile uus partii sõiduautosid: „Moskovitsh 2140", „Moskovitsh 2140 Lux" ja „Moskovitsh 412". Värvide valik on suur!. Kiirustage ostma!"

☆

Tallinna Keskturul toimus alates teisest jõulupühast 26. detsembrist kuni aastalõpuni nääriturg, mis oli avatud iga päev ilma puhkepäevata kella 7.30 — 15. 26., 28. ja 30. detsembril külastas turgu näärivana. Rikkalikus valikus pakuti: — nääriehteid ja kingitusi; — näärikuuski, vanikuid, kuuseoksi, lilli, — puu- ja köögivilju; — liha ja lihasaadusi; — kondiitritooteid. Kehakinnituseks pakkusid toitlustusettevõtted suppi, shashlõkki, pirukaid ja kuuma teel.. Turgude Valitsus soovis selle kuulutuse lõpul rahale head näärituju!

☆

Pärnus oli tänavu kevadel eriti hea ahvenasaak, millist ka vanemad inimesed enam ei mäleta. Küll jäi tavalisest vähemaks tindisaak. Maikuu teise kümnendi lõpuks oli vastuvõtupunkti antud üle 30 tonni ahvenaid ja püük veel jätkus.

Samal ajal kaitses Tartu ülikooli erialanõukogus edukalt väitekirja Tiit Raig. Läänemere kalamajanduse uurimise instituudi Tallinna osakonnas tehtud teoreetilist ja praktilist laadi töö käsitleb Läänemere kirdeosa kevadräime noorjärkude arengu ökoloogiat. Autor annab teaduslikud alused räimevarude optimaalseks kasutamiseks.

☆

Koorijuhile-heliloojale Gustav Ernesaksale anti üle heliplaadifirma „Melodija" kuldplaat Juhan Smuuli sõnadele loodud koorisüidi „Kuidas kalamehed elavad" ja teiste kooriteoste eest. Kuldplaat anti üle Eesti Riikliku Filharmoonia saalis, kus esinesid koorid, kellega G. Ernesaksal loometegevuses on olnud tihedaid sidemeid: Eesti Riiklik Akadeemiline Meeskoor, ettevalmistuskoorid ja poistekoor.

☆

Helsingis toimus Eesti ja Soome putukateadlaste kolmas ühissümposion. Välistööde paigaks oli Botnia lahe rannikuala 63. laiusekraadil. Tartust olid Eesti Teaduste Akadeemia Zooloogia ja Botaanika Instituudi teadurid Kaupo Elberg, Vambola Maavara, Anti-Johannes Martin, Vello Kaavere ja Jaan Viidalepp.

Salaluure õppetool ülikooli juurde

TEHERAN — Iraani sisemist julgeolekut kindlustav salaluureministeerium hakkab seda ala õpetama erikursusel, mis on ülikooli tasemega. See alustab tegevust juba lähemail kuudel. Õppekavad on praegu koostamisel.

USA sõjaline aktsioon Liibüa vastu mõisteti hukka

FES — Islami riikide välisministrid kohtusid siin diskuteerimaks USA ähvardust sõjalise aktsiooni teostamiseks Liibüa vastu, kes USA väitel varjavat terroriste. Tuneesis peetud Araabia Liidu konverentsil 45-liikmeline ICO mõistis teravalt hukka USA sõjalise aktsiooni Liibüa vastu, kuna sellega tehtavat väljakutse kogu araabia maailma vastu.

Iisrael ei ründa Liibüat

WASHINGTON — Iisrael on jätnud kõrvale sõjalise aktsiooni Liibüa vastu, aga võivat rünnata partisanide baase sealsel maal, ütles Iisraeli peaminister Shimon Peres. See tulenevat sellest, et ta tegevat vahet riigi ja terroristide organisatsioonide vahel, ta ei saavat garanteerida terroristidele immuunsust, kus nad ka oleksid. Nii polevat nad atakeerinud Tuneesiat möödunud aasta oktoobris, vaid Palestiina Vabastamise Organisatsiooni PLO peakorterit, kus küll sai surma ka tuneesia tsiviilisikuid.

Sündmuste kalender

● Pühapäeval, 12. jaan. — pühapäeval, 26. jaanuaril (välja arvatud kolmapäev) Ukrainian Canadian Art Foundation'is Rutt Tulvingu kunstinäitus.

● Neljapäeval, 16. jaanuaril kell 2 p.l. Eesti Majas Pensionäride Klubi Naiskoori korraldusel pärastlõuna-kohv.

● Pühapäeval, 19. jaanuaril pärast jumalateenistust Peetri kirikus koguduse naisringi korraldusel laudkonnavestlus „Reumaatilised ja artriitlikud valud".

● Pühapäeval, 19. jaanuaril, kell 3 p.l. Eesti Majas „Tartlaste pärastlõuna"

● Pühapäeval, 19. jaanuaril kell 2 p.l. Eesti Majas Harjumaalaste perekondlik koosviibimine

● Pühapäeval, 26. jaanuaril kell 4 p.l. „Musica Divina" kirikukontsert Vana Andrese kirikus.

RENTIDA

2 TUBA ja KÖÖK

Broadview & Danforth

Tel. 466-0752

Vajan

LAPSEHOIDJAT,

kes tuleks koju 6-kuuse lapse juurde. Asukoht Danforth & Jones. Helistada õhtuti tel. 465-9344

MALE

Kui Keres üllatas maailma

1935. aasta sügisel 20 malemaad reastusid nii: 1) USA 54, 2) Rootsi 52,5, 3) Poola 52, 4) Ungari 51, 5) Tshehhoslovakkia 49, 6) Jugoslaavia 45,5, 7) Austria 43,5, 8) Argentiina 42, 9) Läti 41, 10) Prantsusmaa 38, 11) Eesti 37,5, 12) Inglismaa, 13) Soome, 14) Leedu, 15) Palestiina, 16) Taani, 17) Rumeenia, 18) Itaalia, 19) Shveits ja 20) Iiri 12 punktiga.

Suure maleolümpiaadi suurimaks üllatuseks oli Pärnu noormehe võimas debüüt esimesel laual. Rivi paremikku kuulusid: 1) S. Flohr 76,5%, 2) A. Aljehhin 70,6%, 3) G. Stahlberg 69,4%, 4) S. Tartakower 67,6%õ 5) Paul Keres 65,7% (+10, —4, kokku 5).

USA suurmeister Reuben Fine kirjutas sel puhul:

„Varssavi meeskondliku turniiri üllatavaim avastus oli 19-aastane häbelik eestlane. Vähesed olid kuulnud tema kodumaast, mitte keegi polnud kuulnud temast, aga ta mäng esimesel laual oli imekspandav. Mitte ainult sellepärast, et ta osutus edukaks oma esimesel tõsisel võistlusel selle maailma vägevatega — seda on teisedki teinud. See oli tema originaalsus, teravmeelsus ja briljantsus, mis pani jahmatama ja meeldis malemaailmale".

Üljstused kõlasid paljudes maailma keeltes. Raamatus „Valitud partiid" meenutas Keres neid sündmusi talle omases tagasihoidlikus toonis:

„Pärast võitu esimeses voorus tuli otsekohe mängida maailmameister Aljehhiniga, ja kuigi mul õnnestus kaua säilitada tasakaalu, pääses lõpuks maksvusele maailmameistri üleolek. Tegin vea ning olin sunnitud alistuma. Juba see kohtumine näitas, et võitluseks maailma tippklassi vastu puudus mul veel küllaldane küpsus... Pole sellepärast juhus, et kaotasin Varssavis veel Flohrile, Tartakowerile ja L. Steinerile... Kuid selle kõrval õnnestus mul mängida rida sisukaid partiisid, milledest tuntuim on kahingurikas mäng Inglise meistri Winteri vastu. Kuid olulisim saavutus sel võistlusel oli teadmine, et võistlus maailma tippmaletajatega on täiesti võimalik. Tuleb ainult omandada rohkem võistluskogemusi..."

Paul Keres veendus, et oma tänaseid võitjaid võib ta homme juba ise võita. Ja seda ta tegigi. Tema partiid William Winteriga on avaldatud tuhandeid kordi maleajakirjades ja raamatuis.

Rootsi ajakiri „Tidskrift för Schack" nimetas Kerest tulevaseks suurmeistriks, tema partii Winteriga hinnati parimaks 1935. a. avaldatuist.

1935. a. Varssavi maleolümpial saavutatud tulemustega murdis Paul Keres end maailmaklassi ja jäi sinna 40 aastaks, kuni oma ootamatu surmani. Tema mälestuseks peetakse võistlusi kodumaal ja välismaailmas.

RISTSÕNA NR. 1269

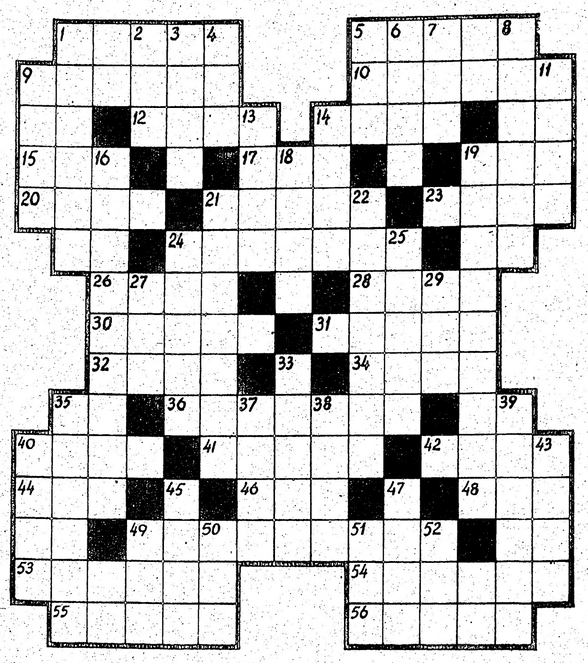

Põikread: 1. Osa Suur-Britanniast, 5. II maailmasõja nimekas USA väejuht, 9. Tallinna linnaosa, 10. USA 20. sajandi presidente, 12. Koha määrsõna, 14. Koduloom, 15. Suurriik, 17. Ese, 19. Naisenimi, 20. Kahe inglise polaaruurija nimi, 21. Lahti, 23. Mehenimi, 24. Mägi Eestis, 26. Naisenimi, 28. Äär, serv, 30. Kuulus prantslane maalikunsti ajaloos, 31. Oma-aja eesti paremaid lühimaajooksjaid, 22. Koosneb lülidest, 34. Maitseaineks kasutatud rohttaim. 35. Vedelikumõõdu lühend, 36. Ajalooline ja minevikuga seotud asjandus, 40. Suli, 41. Isiklik asesõna, käändevormis, 42. Osa tervest, 44. A. Kivi näidend, 46. Jõgi Rootsis, 48. Endine Portugali asumaa, 49. Põrguvürst, 53. Ebaselge, 54. Asuvad kuskil pidevalt, 55. Kaardimast, 56. Kasulik, tulutoov.

Püstread: 1. Kanada finantsminister, 2. Norra kirjanik, 3. Parem, 4. Rootsi lennuühing, 5. Teatud mõõtühik, lühend, 6. Halvustav jutt, 7. Kunst — ladina keeles, 8. Maja osa, 9. Tööriist, 11. Taga, tagumine — inglise keeles, 13. Komme, pruuk, 14. Ajaline mõiste, 16. Küla ja endine vald Virumaal, 18. Soome maakond, 19. Tähetark, 21. Mitte vallaline, 22. Pilkav naer, 24. Määrsõna, 25. Paremus, hea külg, 27. Hüüdsõna, 29. Eesti Lauljate Liit lühend, 33. Eettejõudmine, 35. Pikkuse mõõtühik, 37. Naisenimi, 38. ... seis — mõiste jalgpallimängus, 38. Urginimese elukoht, 40. Eesti ooperidirigent, 43. Mööbliese, 45. Kalapüügiriist, 47. Ebameeldiv tunne, 49. Lind, 50. Uus — ühes võõrkeeles, 51. Endine eesti raadiovabrik, 52. Endine maailmameister males.

RISTSÕNA NR. 1268 LAHENDUS

Põikread: 1. Krokodill, 7. Erk, 9. Auster, 10. Abel, 11. Madu, 12. Ungari, 13. Ripats, 15. Unes, 16. Kisakõri, 19. Kannused, 21. Nihu, 23. Alanud, 24. Lagedi, 27. Spee, 28. Roht, 30. Lurjus, 31. Lõi, 32. Sortavala.

Püstread: 1. Koa, 2. Rubiin, 3. Kaljas, 4. Damaskus, 5. Ladu, 6. Luunja, 7. Etna, 8. Kriitikud, 13. Rukkilill, 14. Penn, 17. Südamest, 18. Õhin, 20. Uudsus, 21. Naerev, 22. Bushel, 25. Gori, 26. Ipso, 29. Toa.

Filateelia

Tallinn-Helsingi filateelianäitus

30. nov.—8. dets. toimus Tallinnas Pirita tee 28 asuva Eesti Rahvamajanduse Näituse teises paviljonis rahvusvaheline filateelianäitus „Tallinn-Helsingi". Üle-nõukogude liidulise Filatelistide Ühingu Eesti osakonna 21 filatelisti kõrval esinesid Soome Töölisfilatelistide Ühingu liikmed 12 koguga. Väljapanekute hulgas oli temaatikakoguna „Talisport Soome postitemplitel", „Soome matkateede templid" jm. Näitus oli siiski tsenseeritud, kuna mõningaid sõjaaegseid Soome postmarke ei lubatud välja panna.

Kaks orkestrijuhti, Neeme Jä
Ees istumas Harry Must Lake

Nooruslik Ella Ilb

New Yorgis tähistati ta

Talvekuul tähistati New Yorgis vaikse pidulikkusega meie suure tantsukunsti pioneeri Ella Ilbaku 90-ndat sünnipäeva. Juubeliaktus järgnes vahetult jumalateenistusele N.Y. Pauluse koguduse kirikus. Mõlemas sündmuses osales alanooruslik ja sädeleva vaimuga juubilar, nentides hiljem, et talle on austamisaktuse ühendamine kirikuga esmakordseks elamuseks. Kuna Ella Ilbakule oli tants peamiselt usuliste elamuste tõlgendamine, siis tundub kohavalik üpris loogiline.

Juba pikemat aega elab meie täht-tantsija Highland Falls'is, West Pointi vahetus läheduses, kus ta kuuleb võimsa Hudsoni jõe kohinat ja näeb oma aknast kuulsa sõjaväe-akadeemia tulesid. Seal veedab ta oma aega raamatute keskel, mis on tema paremad sõbrad, ja naudib kaunist loodust. Paraku kül peamiselt akna kaudu, kuna põlvevigastus ja sellele järgnenud operatsioonid on ta liikumisvõimet mõneti piiranud.

Sisuka aktusekõne tantsijatari elust ja töst pidas NYE Naisklubi esinaine Juta Kurman, võttes kunstniku elukäigu kokku üldjoontes järgmiselt:

Eesti rahvale kinkis Suur Nägematu Ella Ilbaku näol imepärase talendi, mida teadaolevalt võib igale rahvale johtuda vaid kord saja aasta kestel. Pärast Pushkini gümnaasiumi lõpetamist Tartus, sai Ilbak mitmekülgse tantsulise alghariduse Peterburis. Seal kujunes ka tantsijatari loominguline mina. Ta tunnetas tantsu kui poeesiat, kui usku, kui iluotsingut... Kodumaa oli siis alles sünni- ja eneseleidmise valudes, kui Ilbak juba Eesti nime Euroopasse viis. Ta oli riigivanem K. Pätsi esimeseks tantsukunsti stipendiaadiks Pariisis. Seejärel vallutas ta oma hingestatud kunstiga lugematute suurlinnade lavad nii Euroopas kui Lähis-Idas. Ta sai hiilgavaid arvustusi Pariisis, Viinis, Brüsselis, Antverpenis, Berliinis, Leipzigis, Dresdenis, Münchenis, Budapestis (kus teda üliõplastest austajad on kandnud kätel), Kopenhaagenis, Stokholmis, Oslos, Helsingis, Riias, Sofias, Istanbulis,

Halley komeet ehk sabatäht

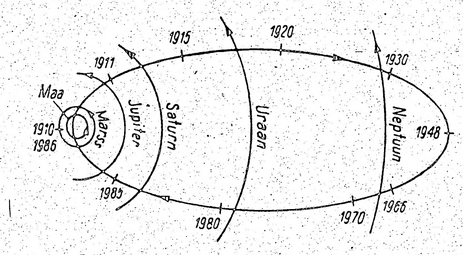

Andmeil Johannes Säägi

2.

Lahingul on suur haridusajalooline tähtsust, sest kui metsik aasialane Attila võitnuks, siis oleks rooma haridus ja ristiusk kauaks ajaks kiratsema jäänud. Kaks aastat hiljem suri Attila. Sellega lõppes hunnide hirmuvalitsus ja nende poolt allaheidetud rahvad said jälle vabaks.

530. a. asutasid saksilased Britannia saarel kuningriigi, millest aegade jooksul Briti maailmariik välja võrsus. Inglased võivad Halley sabatähte oma rahvuslikuks komeediks pidada, sest selle ilmumine tõi neile võitu ja au, prantslastele aga kaotusi ja alandust. Samal aastal võitis Ida-Rooma väepäälik Belisarios pärslasi ja likvideeris ülestõusu.

607. a. Pärslased tungisid Väike-Aasiasse, mis sel ajal idaroomlastele kuulus. Inglismaa laiendas riigipiirid Iiri mereni. Neli aastat hiljem ilmus avalikkusele prohvet Muhamed välja.

684. a. Halley sabatäht avastas selle reisi ajal maapeal uue usu, muhamediusu. Araablased levitasid seda tule ja mõõgaga, tungisid Ida-Rooma riigile kallale ja vallutasid Süüria, Egiptuse ning Aafrika. Sabatähte nähti sel aastal ka Hiinas ja Jaapanis.

Aastal 760. valitses Shoti riiki Angus MacFergus, kes seisis siis oma kõrgemal au ja kuulsuse tipul. Sel aastal nähti sabatähte hästi Hiinas ja ka Euroopas.

Aastal 837 peeti seekordset sabatähe ilmumist Franki kuninga Ludvig Vaga surma ettekuulutamiseks. Taanlased rüüstasid Prantsuse- ja Britannia rannamaid. Aasta varem suri Inglise kuningas Egbert, kelle poeg ei suutnud taanlastele vastu panna, kellest osa Inglismaale elama asusid. Sabatähte nähti Hiinas ja Euroopas.

Aastal 912 pole sabatähe ilmumise kohta ajalooraamatutes mingisuguseid teateid. Seekord leidis see Ida-Euroopast uue riigi — Vene riigi, mis juba aastal 862 asutati. Sabatähe ilmumise aastal sai Rjuriku poeg kuningaks. Normannid olid Prantsusmaale elama asunud ja Normandia hertsogiriigi asutanud.

Aastal 989 oli enne sabatähe ilmumist vene rahva ristimine vürst Wladimir I valitsuse ajal. Inglased püüdsid taanlasi maalt välja ajada, taanlased kiskusid ülemvõimu oma kätte ning aitasid 1013. a. Taani kuninga Sveni Inglise kuningaks.

Aastal 1066 suri Inglise kuningas Edward III. Kuna tal lapsi ei olnud, nõudsid trooni omale kolm isikut: Inglise rahvuskangelane Harald, Norra kuningas Harald Hardrada ja Normandia hertsog Wilhelm. Stamford-Bridge'i lahingus võitis kangelane Harald 25. sept. Norra kuninga väed ja läks siis Normandia hertsogi Wilhelmi vastu, aga väsinud sõjavägi ei jaksanud sissetungijaid enam tagasi lüüa. Ühtlasi hoidis terve Euroopa, paavstiga eesotsas, Wilhelmi poole ning suur sabatäht, mille pea seekord täiskuu suurune oli olnud ja saba nii pikk, et rahvale hirmu peale ajanud, oli rahva uskuma pannud, et see Wilhelmile võitu ette kuulutab. Need asjaolud põhjustasid sõjavägede hulgas rõhutud meeleolu, mille tagajärjel nad suures Hastingi lahingus alistusid. Kangelane Harald sai võitluses surma ja Inglismaa langes Wilhelmi kätte. Allajäämist ei pea inglased mitte kaotuseks, vaid nimetavad koguni edusammuks teel, mida mööda Inglismaa maailmariigiks jõudis. Samal aastal algas Egiptuses suur 7-aastane näljahäda, mille sarnast keskajal pole varem olnud.

1145. aastal nägi sabatäht Ühtu-Euroopa rahvaste seas erisugust ärevust: Igalpool kutsuti rahvast II ristisõjakäigule. Järgmistel aastatel läksid Prantsuse kuningas Ludwig VII ja Saksa keiser Konrad III suurte sõjavägedega Palestiinasse ristisõtta, millest aga midagi välja ei tulnud. Inglismaal möllas seekord kodusõda. Sabatäht oli sel aastal kaua ja selgesti paistnud.

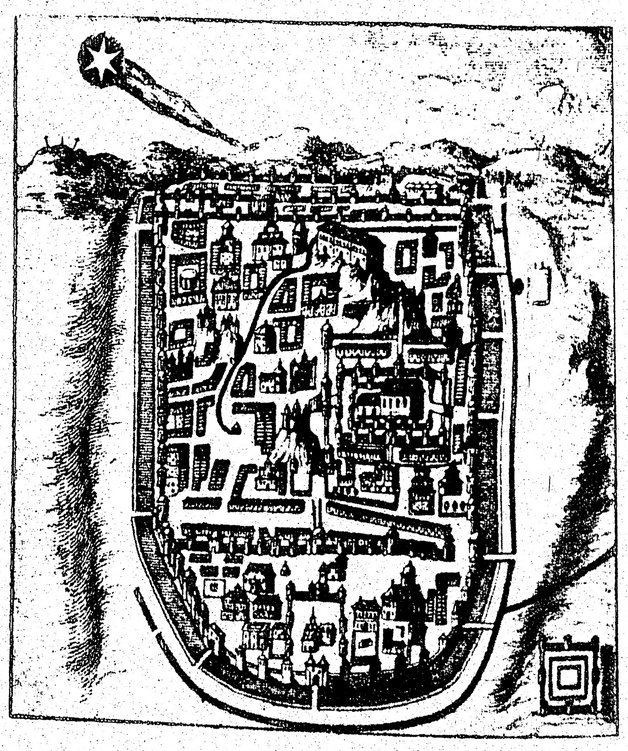

Halley komeet aastal 66 pärast Kristuse sündi Jeruusalemma kohal nagu seda nägi 17. sajandi kunstnik. Komeeti peeti Jeruusalemma linna langemise ja hävitamise märgiks, mis tegelikult juhtus neli aastat hiljem.

Aastal 1222. nägi Halley sabatäht Eestis asju ja sündmusi, mida see seal oma endistel reisidel polnud näinud. Eestlaste maalinnad olid hävitatud, õitsevad külad suitsevateks ahervaremeteks tehtud, maa paljaks rüüstatud ja rahvas tapetud. Eesti pinnale olid uutlaadi ehitused tekkinud, kus elasid terasrõivais ristisõdalaste salgad, kes tappes mööda maad ratsutasid.

Need Õhtu-Euroopa inimjätised, kes oma rasketele pattudele ega kuritegudele enam muul viisil andeksandmist ei võinud saada, olid Kristuse „asemiku" — paavsti — üleskutsel siia rutanud „armuõpetust" kuulutama ja ennast paganate veres pattudest puhtaks pesema.

Järgneb

35. Vedelikumõõdu lühend, 36. Ajalooline ja minevikuga seotud asjandus, 40. Suli, 41. Isiklik asesõna, käändevormis, 42. Osa tervest, 44. A. Kivi näidend, 46. Jõgi Rootsis, 48. Endine Portugali asumaa, 49. Põrguvürst, 53. Ebaselge, 54. Asuvad kuskil pidevalt, 55. Kaardimast, 56. Kasulik, tulutoov.

Püstread: 1. Kanada finantsminister, 2. Norra kirjanik, 3. Parem, 4. Rootsi lennuühing, 5. Teatud mõõtühik, lühend, 6. Halvustav jutt, 7. Kunst — ladina keeles, 8. Maja osa, 9. Tööriist, 11. Taga, tagumine — inglise keeles, 13. Komme, pruuk, 14. Ajaline mõiste, 16. Küla ja endine vald Virumaal, 18. Soome maakond, 19. Tähetark, 21. Mitte vallaline, 22. Pilkav naer, 24. Määrsõna, 25. Paremus, hea külg, 27. Hüüdsõna, 29. Eesti Lauljate Liit lühend, 33. Eettejõudmine, 35. Pikkuse mõõtühik, 37. Naisenimi, 38. .... seis — mõiste jalgpallimängus, 38. Urginimese elukoht, 40. Eesti ooperidirigent, 43. Mööbliese, 45. Kalapüügiriist, 47. Ebameeldiv tunne, 49. Lind, 50. Uus — ühes võõrkeeles, 51. Endine eesti raadiovabrik, 52. Endine maailmameister males.

RISTSÕNA NR. 1268 LAHENDUS

Põikread: 1. Krokodill, 7. Erk, 9. Auster, 10. Abel, 11. Madu, 12. Ungari, 13. Ripats, 15. Unes, 16. Kisakõri, 19. Kannused, 21. Nibu, 23. Alanud, 24. Lagedi, 27. Spee, 28. Roht, 30. Lurjus, 31. Lõi, 32. Sortavala.

Püstread: 1. Koa, 2. Rubiin, 3. Kaljas, 4. Damaskus, 5. Ladu, 6. Luunja, 7. Etna, 8. Kriitikud, 13. Rukkilill, 14. Penn, 17. Südamest, 18. Õhin, 20. Uudsus, 21. Naerev, 22. Bushel, 25. Gori, 26. Ipso, 29. Toa.

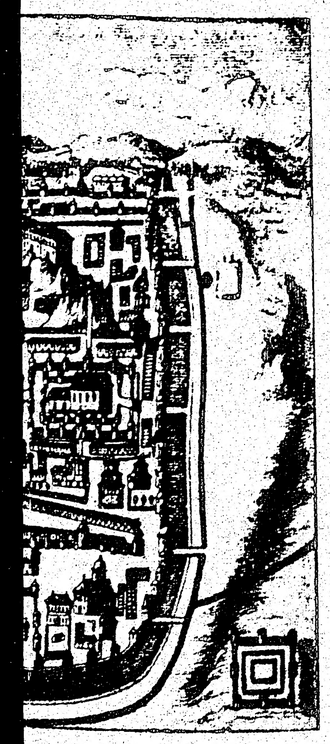

ast Kristuse sündi Jeruusa- 17. sajandi kunstnik. Koa langemise ja hävitamise neli aastat hiljem.

leed Õhtu-Euroopa inimjätised, es oma rasketele pattudele ega kuitegudele enam muul viisil anleksandmist ei võinud saada, olid Kristuse „asemiku" — paavsti — ileskutsel siia rutanud „armuõpetust" kuulutama ja ennast paganate veres pattudest puhtaks pesema.

Järgneb

Kaks orkestrijuhti, Neeme Järvi ja Uno Kook vestlemas. Ees istumas Harry Must Lakewoodist.

Foto: Vaba Eestlane

Toimetusele saadetud kirjandus

VALGED PÕLLUD nr. 95 — 1985. Toronto Eesti Baptisti Koguduse Misjonitoimkonna väljaandes on avaldatud Maire Polasheki luuletus „Paljalt taeva all", H. Elleri „Ülempreester, jutustuse „Rahulapse" järg, Alma Nii juuletus „Teel koju", „Võidutsev usk" järg, misjonikirju Lõuna-Aafrikast, Paapua Uus- Gineast, Pan Ameerika evangeelsest misjonist, Kaliforniast, Indiast, Lääne-Aafrikast ja Liibanonist. Lõpuks on märgitud neid vajadusi, mida misjonipõldudel on oma töö edukamaks täitmiseks.

*

Baltimore Eesti Organisatsioonide Bülletään — Oktoober 1985. nr. 203. Seekordses bülletäänis leidub järgmist: „Õnnitleme sõnameistreid August Mälku ja Kalju Lepikut", „Johannes Laas 90-aastane" „Voldemar Liiv 75-ne", Seltskondlikke teateid, „Pastor Rudolf Troosti juubelid", M.L. „Mõtte-mõlgutusi", snr „Baltimore eestlased austavad Bernard Kangrot tema juubelipäeva puhul", jk „Avo Kittask esines Baltimores", Kirjeldus Eesti kooli algusest, „Õpilaste mälestusi kooli esimesest päevast", „Suvised raadiosaated". Kirikuteated ja muud informatsiooni.

Nooruslik Ella Ilbak

New Yorgis tähistati tantsitari kõrget sünnipäeva

Talvekuul tähistati New Yorgis vaikse pidulikkusega meie suure tantsukunsti pioneeri Ella Ilbaku 90-ndat sünnipäeva. Juubeliaktus järgnes vahetult jumalateenistusele N.Y. Pauluse koguduse kirikus. Mõlemas sündmuses osales alanooruslik ja sädeleva vaimuga juubilar, nentides hiljem, et talle on austamisaktuse ühendamine kirikuga esmakordseks elamuseks. Kuna Ella Ilbakule oli tants peamiselt usuliste elamuste tõlgendamine, siis tundub kohavalik üpris loogiline.

Juba pikemat aega elab meie täht-tantsija Highland Falls'is, West Pointi vahetus läheduses, kus ta kuuleb võimsa Hudsoni jõe kohinat ja näeb oma aknast kuulsa sõjaväe-akadeemia tulesid. Seal veedab ta oma aega raamatute keskel, mis on tema paremad sõbrad; ja naudib kaunist loodust. Paraku kül peamiselt akna kaudu, kuna põlvevigastus ja sellele järgnenud operatsioonid on ta liikumisvõimet mõneti piiranud.

Sisuka aktusekõne tantsijatari elust ja töst pidas NYE Naisklubi esinaine Juta Kurman, võttes kunstniku elukäigu kokku üldjoontes järgmiselt:

Eesti rahvale kinkis Suur Nägematu Ella Ilbaku näol imepärase talendi, mida teadaolevalt võib igale rahvale johtuda vaid kord saja aasta kestel. Pärast Pushkini gümnaasiumi lõpetamist Tartus, sai Ilbak mitmekülgse tantsulise alghariduse Peterburis. Seal kujunes ka tantsijatari loominguline mina. Ta tunnetas tantsu kui poeesiat, kui usku, kui iluotsingut . . . Kodumaa oli siis alles sünni- ja eneseleidmise valudes, kui Ilbak juba Eesti nime Euroopasse viis. Ta oli riigivanem K. Pätsi esimeseks tantsukunsti stipendiaadiks Pariisis. Seejärel vallutas ta oma hingestatud kunstiga lugematute suurlinnade lavad nii Euroopas kui Lähis-Idas. Ta sai hiilgavaid arvustusi Pariisis, Viinis, Brüsselis, Antverpenis, Berliinis, Leipzigis, Dresdenis, Münchenis, Budapestis (kus teda üliõplastest austajad on kandnud kätel), Kopenhaagenis, Stokholmis, Oslos, Helsingis, Riias, Sofias, Istanbulis, Jeruusalemmas ja Kairos. Tema edust kõneleb ta mahukas arvustuste kaust. Neis kiidetakse tema suurt väljendusvõimet, stiili, ilu ja graatsiat; intelligentseid kompositsioone ja harmooniat ning nimetatakse teda oma ajastu parimaks tantsijatariks. Toonane Eesti oli tantsukunsti mõistmise ja hindamise alal alles lapsekingades ja Ilbaku kunsti ei osatud veel täiel määral lahti mõtestada. See leigus on kunstnikule sageli olnud pettumuslikuks. Ent ka Tallinnas on tema kohta kirjutatud, et tema kunstis peitub inimsuse sügavus. „Kunst on tema südames sündinud ja osa temast." Tantsud lõi Ella Ilbak ise, kasutades Bachi, Wagneri, Debussy, Chopini, Beethoveni, Skrjabini ja teiste helitöid. Tema kuulsaim tants „Leek" on loodud Wagneri „Valküüride" muusikale. Selle kohta ütleb toonane arvustus, et selles tantsus oli „tantsijatari keha nagu hõõguv tulekeel, mis pürgis kõrgustesse." Või jälle: „Selle tantsija käes on heroiline maagia. Ta käed vormivad õhus nii nagu kujur oma unistusi marmoris teostab." Ilbaku kunsti ilmekaim iseloomustus pärineb vahest Viinist, kus arvustus ütleb: „ . . . Eesti kunstnik kuulub nende Põhjamaade iluduste hulka, kes nagu haldjad hõljuvad läbi selge öö. Ta keha on sümbol, ta kunst suurejooneline ning väärikas." Võiks lisada, et Ilbakut vahetati tollal sageli ära Greta Garboga.

Ilbaku edu saladus on tema pärivuslikus eesti visaduses, talle omases sügavas elufilosoofias ja usus. Ta on kunstnik Jumala armust. Krediidi oma saavutuste eest annab Ilbak üksnes Loojale. Aga selle jumaliku lõkke taga on väsimatu treening, milleta pole suurt kunsti. Juubilari hinge generaatoriks on suur eesti uhkus ja truudus, mis väljendub sõnades: „Mul on olnud õnn sündida eesti tütrena . . . See on, mis on toonud mulle au . . ."

Juta Kurmani kõiki andmeid ammendanud juubelijutule järgnes lühiülevaade Ella Ilbaku kirjandusliikust tegevusest Kadi Taniloo-Tekkelilt. Kõneleja käsitles linnulennult Ilbaku kolme raamatut: pihtimuslikku memuaarteost „Otsekui hirv kisendab . . .", mille eest autor sai 1953. a. Henrik Visnapuu nimelise kirjandusauhinna, ja kahte biograafilise hõnguga romaani: „Tuvi Malm" ja „Kumisev kannel". Tema kirjanduslik toodang on läbinisti küpse kunstniku töö ja kriitikud on need asetanud täisväärtuslikena Gailiti ja Ristikivi teoste kõrvale. Kõneleja meelest võiks Ella Ilbaku töid kõrvutada meie suure nüüdismuusika looja Arvo Pärdi helitöödega. Nende mõlema elud on pühendatud Jumala, Ilu ja kunsti teenimisele.

Meeleolukat aktust kaunistasid lauluettekanded ja kõnedele järgnes pikk tervitajate rivi. Kaunisõnalised tervitused olid saabunud ka Marta Lannuselt Nova Scotia'st ja tantsijatarilt Ella Lukk-Noormetsalt.

Meeleoluka aktuse lõpetas Ella Ilbak ise, rõhutades oma tagasihoidlikkuses, et ta pole sellist kiitust ära teeninud. Oma vaimuvärskes ja filosoofilises sõnavõtus käsitles ta mõtteid elust ja surmast. Talle on omane india mõtteviis ja surma ta ei karda.

On meeldiv tõdeda, et aastad pole jätnud lünki suure ja mitmekülgse kunstniku mõttelõnga. Talle nagu oleks Looja poolt kingitud igavene noorus.

K.T.

235 poolakat hüppasid ära

HAMBURG — 235 poola turisti jäid oma laevadele tagasi minemata, kui nad olid turismimatkadel Lääne-Saksamaal. Esimene ärahüppajate grupp ei tulnud tagasi ostuekskursioonilt Travemündes jõuluõhtul. Peatselt küsisid 68 poolakat poliitilist asüüli Hamburgis, usutakse et ka teised teevad sama. Mitmed ärahüppajad ütlesid olevat põhjuseks, et Poolas on elukallidus tõusnud, oodata on reisimise piiramisi, bensiini ja energia vähesust. Ükski ei öelnud, et nad lahkunuks Poolast poliitilistel põhjustel.

Anna Murdoch

Ajalehekuninga eestlasest abikaasa esikromaan

William Morrow kirjastuse väljaandel ilmus New Yorgis Anna Murdoch'i (n-na Torv) esikteos „In Her Own Image". Autor, kes on isa poolt eestlane, on ka ärimaailmas laialdast tähelepanu võitnud miljonäri Rupert Murdoch'i abikaasa. Murdoch omab terve rea ajalehti Austraalias, USA-s ja Inglismaal, muu hulgas kuulsa „The Times'i".

Anna Maria Murdoch, neiuna Torv, sündis Shotimaal, emigreerudes Austraaliasse 1954. aastal, kus ta töötas reporterina Sydney „Daily Mirror'i" juures. Anna abiellus Rupert Murdochiga aprillis 1967 ja neil on kolm last: Elizabeth, Lachlan ja James. Eelmisest abielust on Rupert Murdochil tütar Prudence.

„In Her Own Image" on romaan Betty Beauchampist ja tema kahest tütrest, rantsho omaniku abikaasast Lizist, kes teda vihkab, ja Josiest, kes on Betty enda peegelpildiks. Anna Murdochi romaan on põnev perekonnadraama kahe õe uuesti kokkusaamisest Tiddalik rantshos pärast tosinat aastat, kui Josie on tulnud, et uuesti tagasi võita oma kunagist armastust, kes juhtub olema Tiddaliku omanik ja Lizi mees.

Ajakiri „New Woman" avaldas oma 1985. a. novembrikuu numbris 6-leheküljelise väljavõtte sellest kasvava pingega kirjutatud romaanist, nimetades raamatut juveeliks esikteosena.

Anna abikaasa Rupert Murdoch sündis Austraalias 1931. a., õppis Austraalias ja saavutas magistrikraadi Oxfordis. Oma varandusele pani ta aluse viiekümnendatel aastatel kui ta ühe väikese Austraalia ajalehe (mille ta oli pärinud) arendas suuruselt teiseks Austraalia ajalehtede kontserniks.

Kuuekümnendail aastail omandas ta esimese ajalehe Inglismaal ning 70-ndail USA-s. Nüüd kuulub Rupert Murdochi ettevõttele suur arv ajalehti, ajakirju ja kirjastusi nii Austraalias kui Inglismaal ja Ühendriikides, kusjuures tema ajakirjandusiiku edu aluseks peetakse sensatsionalismi tema väljaannetes. Murdochi paljude ajalehtede hulka kuulub ka „Times" Londonis ja „Post" New Yorgis.

Rupert Murdoch on oma ärilist tegevust laiendanud ka muudele aladele nagu lennuliinid, televisioon ja filmitööstus. Hiljuti ostis ta 20th Century-Fox Film Corporationi ning on nõustunud ostma kuus Metromedia, Inc. televisioonijaama, milline ost vajab veel Federal Communication Commissioni kinnitust. Rupert Murdoch elab 1974 aastast alates Ühendriikides ja omandas sel sügisel USA koda kondsuse. (EPL HT).

Meeslaulu Päevad Austraalias

Oktoobris toimusid 5. ja 6. oktoobril III Eesti Meeslaulu Päevad Austraalias Melbourne'is. Kolmandat korda laulumehed Adelaide'ist ja Sydneyst sõitsid Melbourne'i, mille tulemuseks olid Mini-Eesti Päevad Austraalias.

Meeslaulu päevade puhul vahetati mõtteid ka tuleval aastal toimuvate XIII Eesti Päevade üle Sydneys ja 1988. a. toimuva ESTO' 88 pidustuse üle Melbourne'is.

Kontserdist võttis osa umbes 300 inimest, neid oli kokku tulnud kuuest linnast ja keskusest. Kontserdi avasõnas Eesti Meeslaulu Seltsi Melbourne'i esimees Sven Kiviväli rõhutas eesti laulu tähtsust ja ütles,

et eesti meeste laul Austraalias kestab nii kaua kui veel leidub 80-aastaseid laulumehi.

Kontserdi muusikalises osas laulis Adelaide'i Eesti Meeskor Lembit Härmi juhatusel, koorisolistiks oli J. Metsla. Eesti Meeslaulu Selts Melbourne'is laulis Ausma Tavese juhatusel. Kolmanda koorina esines Eesti Meeskoor Austraalias Uno Polikarpuse juhatusel, viimasel oli kavas ettenähtud Gustav Ernesaksa laul „Sireli, kas mul õnne?" kuid see jäeti kontserdil ära ja asendati Austraalia eesti heliloojate E. Rajalo ja A. Pruuli lauludega.

Ühendkoori, mille koosseis ulatus 80-ni juhatasid kordamööda A. Taves, L. Härm ja U. Polikarpus.

Väga tormilise aplausi sai R. Toi „Pea vastu", kuna seda oli laulnud iga mees hingest ja südamest.

Kontsert lõppes traditsioonilise lõpulauluga „Hakkame mehed minema", et sel'e autoriks oli ka „Sireli" loonud komponist G. Ernesaks, seda kohaliku ajalehe pertoimetaja jättis nimetamata. M.K.

Hiigeltomat Hiiumaal

Ellen Seller, igapäevase töökohaga ühes kaubalaos Hiiumaal, viis ühel päeval tööle kaasa tomati, teatab rootsi ajalehe Svenska Dagbladet'i „kurioosumite" osakond allikat nimetamata. Tegemist ei olnud aga ükskõik millise tomatiga, vaid sellisega, mida Hiiumaal kunagi varem keegi ei olnud näinud. Tegemist oli nimelt hiiglasliku tomatiga, mille kaal oli 1800 grammi. Samalt tomatitaimelt on Ellen Seller korjanud tomati, mis kaalus „ainult" 800 grammi. Pole teada kas Ellen Seller informeeris oma hiigeltomateid kasvatavast taimest ka teadlasi — need oleksid kahtlematult asjast olnud huvitatud.

EPL

Eesti juudid Iisraelis pidasid oma chanukah'it

Enne jõule pühitsesid Iisraelis asuvad eesti juudid chanukah'i, kus koos oli 160 Eestist pärit juuti ja nendega perekondlikult seotud eestlast. Arvatakse, et Iisraelis on kokku umbes 200 eesti päritoluga juuti ja eestlast.

Kuuldemäng tekitas paanika

Helsingi — Enne pühi andis Soome ringhääling edasi ühe ameerika kirjaniku kuuldemängu, mis tegeles tuumasõjaga. Nähtavasti oli esitatu nii tõetruu, et paljudel kuulajatel tekkis mulje nagu olekski tuumasõda alanud. Tagajärjeks olid tuhanded telefonikõned ringhäälingusse selgituse ja kinnituse saamiseks. Kuuldavasti olid paljud inimesed vajanud arstilikku abi ehmatuse ja shoki vastu.

Kunstnik Aet Pääro esines Londonis

Rahvusvahelise kunstinäituse puhul 15.—29. okt. Morton Gallerys Londonis, viibis seal ka kunstnik mag. Aet Pääro, esinedes näitusel üheksa õlimaaliga. Näituse pidulik avamine ja kunstnike ball anti edasi Londoni TV-s samal õhtul. Näituse puhul viibis Londonis ka kunstniku ema Hedi Pääro Long Islandilt.

VES

Kui Teie olete 60—71 aastat vana ja kui Teie soovite oma RRSP-d pidevaks sissetulekuks muuta, võin Teid aidata asutuse leidmisega mis pakub Teile kõrgeimat sissetulekut.

TARVO TOOMES

495-6805 ehk 968-1444

Moneystart Inc.

187 Gerrard St. E. Toronto

Õiendus

Jõulutervitus kanada eestlastelt (VE nr. 94, 1985) on sattunud järgnevad vead: välja on jäänud Lydia Aruvald'i nimi ning Sepp, Endla ja Leo asemel peaks olema Sepa, Endla ja Leo.

Kinkige sünnipäevaks

„VABA EESTLANE"

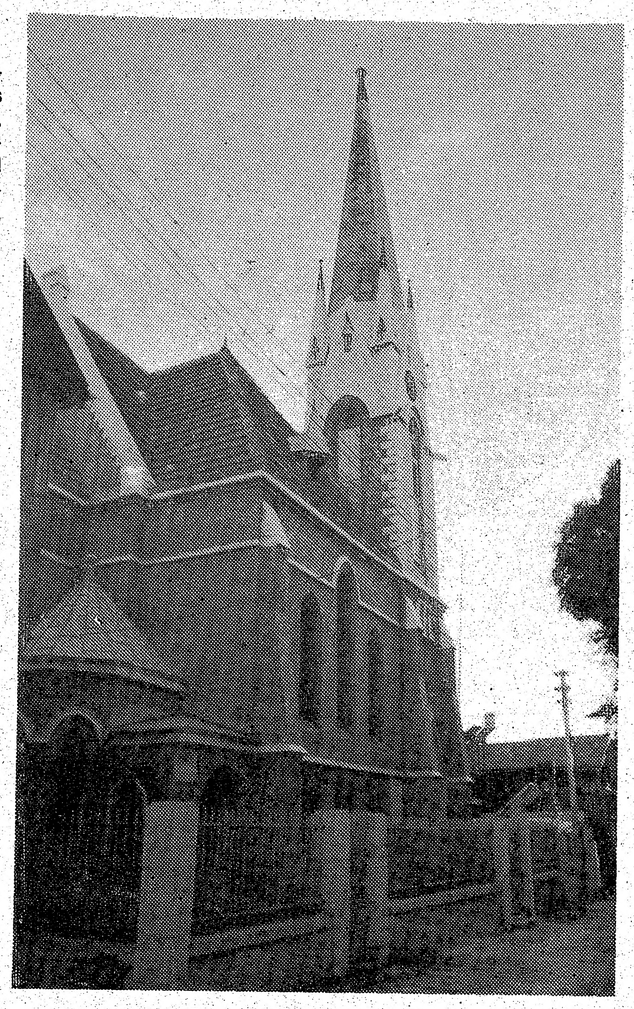

Immanuel Lutheran Church Tel Avivis, kus toimus jõulude ajal eestikeelne jumalateenistus.

Eesti jumalateenistused ja kiriklikud kontaktid Pühal Maal

Ühenduses Estonia Koori ajaloolise kontsertmatkaga, leidsid aset Pühal Maal mitmed kiriklikud sündmused.

Esimesena toimus esimesel jõulupühal oikumeeniline jõuluteenistus Eesti ja Kanada lippudega kaunistatud Jeruusalemma Lunastaja Ev. Luteriusu kirikus. Teenisid õp. Tõnis Nõmmik ja preester Vello Salo, solistidena esinesid sopran Valve Tali ja bariton Andres Raudsepp, laulis Estonia Koor Roman Toi juhatusel, kes oli ka organistiks. Kirikuvanemaks oli Andres Tork. (Haarava jumalateenistuse üksikasjaline kirjeldus avaldatakse teisal).

Teisel jõulupühal tegi õpetaja T. Nõmmik ametliku visiidi Jeruusalemma ev. luteriusu piiskop Däud Haddad'ile, andes üle EELK peapiiskop Konrad Veemi ja Ida-Kanada piiskop William D. Hurase tervitused.

Mõlemad Jeruusalemmas viibivad eesti vaimulikud koos pr. Monika Pääboga külastasid kahel korral Õlimäel asuvat karmeliitide nunnakloostrit ja Pater Nosteri kirikut. Pater Nosteri kirikus leidub üle kuuekümne suuremõõdulise keraamilise tahvli Meie Isa palvega paljudes keeltes, eesti keeles aga mitte. Külastusel anti palve, et ka eestikeelne Meie Isa palve saaks paigutatud kloostrikiriku seinale. Saadi jaatav vastus, kusjuures kulud oleksid 2.200 USA dollarit.

Lähemal ajal kutsutakse Torontos kokku kirikutevaheline toimkond, kes alustab vajaliku summa kogumisega, põhimõtteline otsus on selles asjas juba langetatud.

Rõõmustavalt kõnetasid kahel korral Iisraelis õp. Nõmmikut kohalikud eesti päritoluga juudid. Esimene neist avaldas oma rõõmu kohata EELK vaimulikku ,kuna teda olid aidanud just eesti luteriusu kristlased kui tal oli Eestis raskusi olnud seoses Iisraeli emigreerumisega. Teine nimetas, et üks eesti õpetaja oli saksa okupatsiooni ajal varjanud üht tema sugulast kodumaal.

Viimase üritusena toimus pühapäeval, 29. detsembril Tel-Aviv-Jaffas Immanueli Luteriusu kirikus eestikeelne armulauateenistus.

Teenis õp. T. Nõmmik, laulis sopran Valve Tali, orelil Margit Viia ning kirikuvanemana toimus teistkordselt A. Tork.

Peale jumalateenistust kostitas kohalik kogudus kirikulisi kohvi ja kookidega.

Peab nentima, et kohalik rahvas, nii kristlased kui eesti juudid suhtusid eestlastesse kõigiti hästi.

ILMUS

SAARLASTE ÜHING TORONTOS 1956—1986

Hind $5.— pluss saatekulu 50¢

MAARJAMAA kirjastusel ilmus

ILOMAILE

Eesti rahvalaulud ingliskeelses tõlkes koos kommentaaridega.

Köites, 366 lk. Hind $35.— pluss saatekulu $1.—

INGLISMAA EESTLASED

28. septembril toimus Londoni Eesti Majas igaaastane Sõdurite Õhtu, millega seekord ka tähistati Vangistatud Vabadusvõitlejate Päeva. Sellisena oli oma avasõna koostanud IEÜ esimees H. Heinastu kõneldes vangistatuist kui uutest vabadusvõitluse sõdureist.

Kavalises osas esitasid mitmeid vokaal- ja instrumentaalettekandeid Einar Ligema, Ingrid Smith, Erik Metsmaa, Peter Ilves ja Vaike Läänemägi. Teadustajana tegutses Kalju Toomi. Õhtu jooksul kinnitati keha, lauldi ühislaule ja keerutati tantsu.

Samal päeval leidis aset samalaadne õhtu Nottinghami Poola Lennuväe Klubis küllaltki arvuka osavõtjaskonnaga. Õhtusöögile järgnes lauakõne IEÜ Nottinghami osakonna juhatuseliikmelt A. Kleesmaalt, kes avaldas kokkutulnuile tänu eesti sõduri saavutuste hindamise eest oma sealolekuga. Ülejäänud õhtu möödus kiiresti vanu mälestusi sõeludes ja jalga keerutades.

★

Põhja-Inglismaa Koguduse sügisene perekonnaõhtu toimus 28. septembril Eesti Kodus rohkearvulise osavõtuga. Õhtu algas palvusega õpetaja abiliselt Ernst Luugilt, koraale saatis Tiiu Kajando.

Pidulisi tervitas koguduse esimees Albert Miilmaa, millele järgnesid klaveri- ja lauluettekanded nooremalt generatsioonilt. Külaliskõnelejaks oli dr. Virge James, kes käsitles huvitavalt vereülekannet ja vere kogumist Inglismaal. Ettekandele järgnes jälle laulu- ja pilligrupi esinemine koosseisus Silvi Billington, Tiiu Glover, John Billington, ja Tiiu Kajando. Noored mängisid-laulsid kolm pala.

Lahkus meie kadunud direktor dr. Juhan Tork'i abikaasa

MARIE TORK

Leinavad

Tartu Õpetajate Seminari kasvandikud:

V. AVARLAID — H. RÜNDVA
E. JÄRVEL — H. SOOLEPP
V. KOPPEL — K. VIIRES

Südamlik kaastunne ANDRES TORK'ile ja ta perekonnale armsa ema

MARIE TORK'i

siit ilmast lahkumise puhul!

Kurbuses

AINO ja KARL MÜLLERBECK perekonnaga

Tänuavaldus

Avaldame südamlikku tänu kõigile, kes meie kalli isa

JOHANNES LOODUSE

surma puhul meile kaastunnet avaldasid, meid leinas lohutasid ja nii rohkete lilledega tema viimset teekonda kaunistasid.

LEINAJAD LAPSED

Armast

ERIC KIVILO't

mälestavad leinas

SALME ja KARL RANKEN

R. S. KANE LTD.

Tähelepanu! UUS ASUKOHT
6150 Yonge Street (lõunapool Steeles Avenue'd)
North York, Ontario M2M 3W9
Tel. (416) 221-1159

Lahkus meie kauaaegne sõber

VAMBOLA

Mälestavad

JUHAN, ELLI,

Armast

TIINA TE

mälestavad kurbus

MARTA ja V
REET ja AN
KERSTI ja M
EVA ja HAR
LINDA ja E
ANNA ja JU
LYDIA ja V
TAMARA ja
LINDA ja H

Mälestame leinas kal
tädimeest

TOIVO

Sügav kaastunne

SEIA ja NETI
MARE KOPPE
REIN ja RIINA

Armast sugulast ja sõpra

TOIVO VA

mälestavad k

JUTA j
VAIKI

Vändra Gümnaasiumi vilistlast

TOIVO VA

mälestavad

ENDISED VÄNDR
KESKKOOLI ÕPE

Kallist naabrit

TIINA TED

mälestavad kurbus

VALDU ja L

r. Juhan Tork'i abikaasa

TORK

minari kasvandikud:
H. RUNDVA
H. SOOLEPP
K. VIIRES

ORK'ile ja ta perekonnale

TORK'i

mise puhul!

MÜLLERBECK perekonnaga

aldus

e, kes meie kalli isa

LOODUSE

valdasid, meid leinas lohutaviimset teekonda kaunistasid.

LEINAJAD LAPSED

VILO'i

d leinas

ME ja KARL RANKEN

E LTD.
ASUKOHT
bol Steeles Avenue'd)
o M2M 3W9
1-1159

TLASED

e eest oma sealolekuga. Ülejääõhtu möödus kiiresti vanu mätusi sõeludes ja jalga keerutas.

☆

Põhja-Inglismaa Koguduse sügie perekonnaõhtu toimus 28. septembril Eesti Kodus rohkearvulise võtuga. Õhtu algas palvusega etaja abiliselt Ernst Luugilt, kole saatis Tiiu Kajando.

Pidulisi tervitas koguduse esies Albert Miilmaa, millele järgid klaveri- ja lauluettekanded remalt generatsioonilt. Külalisnelejaks oli dr. Virge James, kes itles huvitavalt vereülekannet vere kogumist Inglismaal. Ettendele järgnes jälle laulu- ja pilrupi esinemine koosseisus Silvi lington, Tiiu Glover, John Bilgton, ja Tiiu Kajando. Noored ngisid-laulsid kolm pala.

Lahkus meie kauaaegne sõber

VAMBOLA REBANE

Mälestavad

JUHAN, ELLI, URVE ja JAAK

Armast

TIINA TEDER'it

mälestavad kurbuses

MARTA ja VERNER KULMAR
REET ja ANTON PINDAM
KERSTI ja MARTIN PUHVEL
EVA ja HARRY RAMMUS
LINDA ja ERICH REBAS
ANNA ja JULIUS RIDAL
LYDIA ja VALDUR SOOMET
TAMARA ja RUDOLF TAMMARK
LINDA ja HEINO VENTSER

Mälestame leinas kallist õemeest ja tädimeest

TOIVO VAINO't

Sügav kaastunne ELMALE ja perekonnale

SEIA ja NETI KOPPEL
MARE KOPPEL
REIN ja RIINA KOPPEL perekonnaga

Armast sugulast ja sõpra

TOIVO VAINO't

mälestavad kurbuses

JUTA ja ELMAR JÄRV
VAIKI MELTS

Vändra Gümnaasiumi vilistlast

TOIVO VAINO't

mälestavad

ENDISED VÄNDRA GÜMNAASIUMI JA KESKKOOLI ÕPETAJAD JA ÕPILASED

Kallist naabrit

TIINA TEDER'it

mälestavad kurbuses

VALDU ja LINDA LILLAKAS

KALLIST EMA, ÄMMA JA VANAEMA

MARIE HELENE TORK'i

sündinud 22. juulil 1892 Tartus
surnud 30. detsembril 1985 Torontos

mälestavad sügavas leinas

poeg ANDRES abikaasa INGEGA
pojalapsed: HILLAR, LEMBIT, AARNE ja VIIVE abikaasa ROBERTIGA

Jehoova on mu karjane.

Matusetalitus Peetri kirikus laupäeval, 11. jaanuaril 1986 kell 10 hommikul.

UNUSTAMATA ARMAST ABIKAASAT JA SUGULAST

ERIC KIVILO't

sündinud 27. oktoobril 1913
surnud 5. jaanuaril 1986

mälestavad leinas

ABIKAASA
JUHAN KUSMA perekonnaga USA-s
AKSEL PALGI perekonnaga Austraalias

LAHKUS MINU ARMAS ABIKAASA

MEINHARD KUBJA

Sündinud 1. septembril 1913 Hiiumaal
Surnud 24. detsembril 1985 Torontos

Mälestab valusas leinas

Tähtede taga kord koidab Sul taevas
Ootus ja lootus Sul täide seal läeb.

abikaasa MARIE
poolõde MATHILDE ja SUGULASED Eestis

Lahkus meie armas

VAMBOLA REBANE

Mälestavad leinas
ENDISED SPORDIKAASLASED JA SÕBRAD —
R. LAANEP abikaasaga
U. LIMIT abikaasaga
M. NIINVEE abikaasaga
A. NÕMM abikaasaga
R. WALDOV abikaasaga

Lahkus armas sõber

VAMBOLA REBANE

Mälestavad

REIN ABEL
ILLE ja ARNO KLEMENT

Kirjanik Christopher Isherwood surnud

SANTA MONICA — Inglise-ameerika kirjanik Christopher Isherwood, kelle jutustused II maailmasõja eelsest Berliinist on aluseks Academy Award võitnud Cabaret filmile, suri 81-aastaselt vähihaigusse. Ta on sündinud Inglismaal ja nimetati kord inglise kirjanduse suureks lootuseks. Tema tuntuimad teosed on „Goodbye to Berlin" ja „Paater Violet".

KIRIKUD

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario

Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühapäeval, 19. jaanuaril kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab praost E. Lepik. Laulab koguduse segakoor G. Raagi juhatusel.

KODUSAAREL IGAVIKKU LAHKUNUD KALLIST ÕDE,
TÄDI JA ABIKAASA ÕDE

MARIA KARJAM'it

sündinud 20. novembril 1907 Kihnu saarel
surnud 6. detsembril 1985 Kihnu saarel

mälestavad kurbuses

MELANIA LAMEND perega
TATJANA SUTT abikaasaga
ELMAR
MARIA
MIHKEL
SALME

Kustus päikesesära õe silmadest
Jumal viis Sind ära valu ilmadest.
Puhka rahus kodusaare mullas!

KAUASE KANNATUSE JÄRELE LAHKUS SÕBER

TOIVO VAINO

Mälestavad sõbrad

ALEX ja LEHTE SEPP
EVALD ja MARTA VOOLAID
JAAN TAAVET perekonnaga
HENNO ja TIIU KURVITS
JOHN ja ENDLA AITKEN
JUHAN ja ASTA PAIDRA
KARIN BRAMBAT
TIIU PÜGI perekonnaga
PEETER ja JUULI JÕGIS
MEINHARD ja SIINA KOPA
RUDOLF ja LINDA ILVES

ARMAST ABISTAVAT SÕPRA

ERIC KIVILO't

mälestab kurbuses ja avaldab siirast kaastunnet abikaasale

EESTI INVALIIDE TOETAV NAISRING TORONTOS

LAHKUS KAASMÄNGIJA

VAMBOLA REBANE

Sündinud 22. septembril 1920 Eestis
Surnud 1. jaanuaril 1986 Torontos

Mälestavad endised E.S.K. „Kalevi" jalgpallimeeskonna liikmed

HIIUVÄIN, LEMBIT
JEAGER, HEINO
KAJAKS, IVAR
KILU, VELLO
LEMBER, ELMAR
LIIPERE, ÜLO
LIIV, HARRY
PARUM, FELIX
PARUM, JOE
SEITS, VALDEKO
SEPPUR, OLAF
VÄHI, KALJU
VÄHI, SAPPO
VÕISMAA, KALJU
ÕUNPUU, ERNST

Armast

ERIC KIVILO't

mälestavad kurbuses

HERMAN ILVES
ILSE ja MEINHARD NIINVEE
LIIDI ja SERGI PALU
ERIKA ja VERNER PETERSON
HELJO ja VALDEK RAIEND
JAAN ROHTLA

Mälestame head sõpra ja Jõekääru naabrit

ERIC KIVILO't

OSKAR ja EMILIE RÄTSEP
ELLU, PAUL ja JOE ELLER Texases
KUSTAS ja JOHANNA LIIVAMÄGI

Lahkus meie hea sõber

ERIC KIVILO

Mälestavad kurbuses

LEIDA
VÄINO ja HILLE VARVE perekonnaga

Kaasvõitlejat

ERIC KIVILO't

mälestab

TORONTO EESTI VÕITLEJATE ÜHING

Lahkus äkki noorepõlvesõber

VAMBOLA REBANE

Mälestavad leimas

AUGUST NOOL abikaasaga
VOLDEMAR SEPPAM abikaasaga

Äkilise surma läbi lahkus Ryersoni kaastööline

VAMBOLA REBANE

Mälestavad

KARL VAHER abikaasaga
KALJU TAIMRE abikaasaga
EINAR PAEMURD abikaasaga
ENN KASK abikaasaga
ROMAN PÕLDES abikaasaga

3

Surma läbi lahkunud

JOHANNE

mälestav
JU
LI
MA

Puhka rahus!

Südamlik kaastunne ELNA PETERSO

TIIDU

surma puhu
O

Surma läbi lahkunud

PROF.

ALBERT

mälestavad k

ALVIN
ristipoeg

On lahkunud sõpradest üks
siit maailmast.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsioon

MATUSEMA

Matusemaja on üle 115. aasta teenin
tot sama perekonna poolt väljakujunenu
Moderniseeritud avarad ruumid, kval
küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimi

ROSAR-MOR
FUNERAL HOM

T. L. MORRISON — Fune
467 Sherbourne St., Toronto,
Telefon 924-140

AINUKE EESTI L

AARDVARK

1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9

Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas. Lillede ko

KIVILO't

kurbuses

AN ILVES
MEINHARD NIINVEE
a SERGI PALU
ja VERNER PETERSON
ja VALDEK RAIEND
ROHTLA

ru naabrit

KIVILO't

ja EMILIE RÄTSEP
AUL ja JOE ELLER Texases
ja JOHANNA LIIVAMÄGI

KIVILO

es

ILLE VARVE perekonnaga

C KIVILO't

D EESTI VÕITLEJATE

REBANE

einas

ST NOOL abikaasaga
MAR SEPPAM abikaasaga

ni kaastööline

REBANE

VAHER abikaasaga
TAIMRE abikaasaga
PAEMURD abikaasaga
ASK abikaasaga
N PÕLDES abikaasaga

Surma läbi lahkunud

JOHANNES LOODUS't

mälestavad

JULIA ja OSKAR PIIK
LIISA ALLER
MAIVA ja ARVO TEDER

Puhka rahus!

Südamlik kaastunne ELNA PETERSONILE tema poja

TIIDU

surma puhul

OTTAWA EESTI SELTS

Surma läbi lahkunud vana sõpra ja ristiisa

PROF.DR.MED.VET.

ALBERT PAABO't

mälestavad kurbuses

ALVINE ja RICHARD ILVES
ristipoeg RIIVO ILVES perega

On lahkunud sõpradest üks
siit maailmast.

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

AINUKE EESTI LILLEÄRI

AARDVARK

1065 STEELES AVE. W.
NORTH YORK, ONT.
M2R 2S9

736-1170
Kodus 223-0201

Omanik LINDA SEPP

AARDVARK FLORIST LTD

Avatud 7 päeva nädalas. Lillede koju viimine.

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dimnick Cr.
Tel. 489-0562

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler. Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

Leinateateid

Rootsis Malmös suri 14. oktoobril Varla Truuvert, sündinud 1. juulil 1923 Eestis.

Austraalias Melbourne'is suri 11. oktoobril Laine Deans, neiuna Tammesild, sündinud 6. augustil 1939 Tartus.

Melbourne'is suri 17. oktoobril Peeter Pedaja, sündinud 24. augustil 1931 Tallinnas.

Melbourne'is suri 25. oktoobril Johannes Laag, sündinud 24. juunil 1906 Kuusalus.

Rootsis Danderydis suri 17. oktoobril Ingeborg Marianne Mihkelson, neiuna Pöhl, sündinud 2. aprillil 1909 Tallinnas.

Rootsis Jonseredis suri 6. oktoobril Maria Albo, sündinud 25. aprillil 1911 Kuressaares.

Rootsis Vaxholmis suri 19. oktoobril Alma Kuldver, sündinud 23. jaanuaril 1900 Tallinnas.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

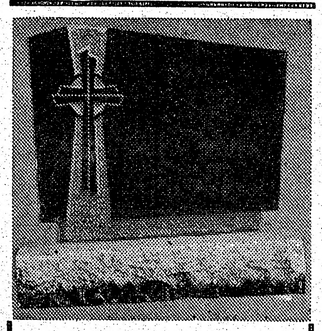

HAUAKIVID
Eesti ettevõte
YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto, Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 782-0485 või 447-2017

Tõnu Toome, B.A.Sc., LL.B.
TOOME & PEASE
Advokaadid-notarid
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 785-5550
kodus 762-2367

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$57.—	$77.—
Poolaastas	$32.—	$42.—
Veerandaastas	$17.—	$22.—

TELLIMINE I KLASSI POSTIGA (kiripostiga):

KANADAS:

aastas	$62.— pluss saatekulu	$45.—,	kokku $107.—
poolaastas	$34.— pluss saatekulu	$23.—,	kokku $57.—
veerandaastas	$18.— pluss saatekulu	$11.50,	kokku $29.50

USA-s:

aastas	$62.— pluss saatekulu	$49.—,	kokku $111.—
poolaastas	$34.— pluss saatekulu	$25.—,	kokku $59.—
veerandaastas	$18.— pluss saatekulu	$13.—,	kokku $31.—

VÄLJASPOOL KANADAT LENNUPOSTIGA:
Aastas $136.—, poolaastas $72.— ja veerandaastas $38.—

Aadressi muudatus $1.—. Üksiknumbri hind 70 senti

Pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavaline / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi .....

Aadress .....

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 9. jaanuaril 1986 — Thursday, January 9, 1986

TES Täienduskooli jõulupuul esitati Hella Leivati jõulunäidend „Jõulutaat on teel". Pildil arvurikas tegelaskond. Foto: Vaba Eestlane

KLENK'i Sõpruspäevad Indianapolis'es

Uhendriikide pikal tänupüha nädalalõpul toimusid 28.—30. novembrini Kesk-Lääne Eesti Noorte Koondise 27. Sõpruspäevad. Tänavuste KLENK'i Sõpruspäevade asukohaks oli Chicago'st kagupoole asuv Indianapolis'e linn.

See 1950. aastate lõpupoolel algatatud üritus liigub Uhendriikide Kesk-Lääne osariikides ringi, kusjuures sagedamaks asukohaks on olnud suurlinn Chicago ja kohtumisajaks alati tänupüha nädalalõpp. Sisuliselt on KLENK'i Sõpruspäevad väljakujunenud eesti kultuurile pühendatud seminariks koos juurdekuuluvate seltskondlike koosviibimistega, mis võimaldavad tihti kaugelt kohale saabunud külalistel uuendada sõprus- ja tutvussidemeid.

Tänavune KLENK (nagu üritust lühendatult tuntakse) leidis aset ühes Indianapolis'e kesklinnas asuvas hotellis, kus ööbisid ka väljaspoolt kohale tulnud osavõtjad. Indianapolis'e eestlaste rahvusgrupp on väga väike, umbes sajahingeline, nii et osavõtjaskonnas domineerisid mujalt saabunud inimesed. Peakorraldajaks oli nooremasse põlvkonda kuuluv ja Torontost pärinev Harri Mürk kes teeb finnougri keeleteaduste valdkonnas doktoritööd suures Indiana Ulikoolis, mis asub Indianapolis'est umbes 75 kilomeetrit lõunapool asuvas Bloomington'i linnas.

Oma teadusliku töö kõrval õpetab ta sama ülikooli uurali ja altai uurimuste fakulteedis eesti keelt.

Indiana Ulikool on aastakümneid olnud selle valdkonna kõige tähtsamaks akadeemiliseks keskuseks Põhja-Ameerikas. Uhendriikides on praegu Indiana Ulikool ainukeseks õppeasutuseks, kus saab eesti keelt õppida kõrgkooli tasemel. Harri Mürk õppis varem kaks aastat soome-ugri lingvistikat Helsingi Ulikoolis.

Hõlbustamaks välis-eestlaste noorema generatsiooni esindajate osavõttu (kellede eesti keele oskus on paratamatult tihti puudulik) oli seekord KLENK'i Sõpruspäevade kava kakskeelne. Harri Mürk rääkis inglise keeles soome-ugri rahvaste poliitilisest struktuurist N. Liidus. Juta Ristsoo New Yorgist kõneles valguspiltide abil eksiilbaltlaste poliitilisest selgitustööst läänemaailmas, keskendudes tänavu suvise Balti Vabadusristlemise kirjeldamisele, mis leidis aset Läänemerel juuli lõpus. Laupäeva hommikupoolel toimus eestikeele minikursus, mida juhendasid Harri Mürk ja Torontos elunev Tõnu Naelapea.

Eestikeelses kavas eelpool kirjeldatud Indiana Ulikooli slaavi ja soome-ugri folkloristika ning keeleteaduste rahvusvahelise mainega professor emeeritus Felix Oinas pidas loengu teemal „Naise eneseohverdamise probleem ja Tammsaare „Juudit" ". Toimus paneelvestlus eesti kirjanduse tõlkimisest, millest võtsid osa Valli Naelapea Torontost, Felix Oinas, Harri Mürk ja teised.

Heino Susi rääkis suure sisseelamisega Hando Runneli luuleloomingust, esitades omaenda lemmikuid Runneli luuletuste hulgast.

Sellele järgnes kohe multimeedia vormis luuleetendus kolme Torontos elava noormehe poolt pealkirjaga „Roostevaba Runnel". Esinejateks deklamatsioonidega ja laudega olid Allan Teder, Ingvar Liitoja ja Tõnu Naelapea.

Vanemasse põlvkonda kuuluv fotograaf Eric Soovere esitas valguspiltide sarja ühest eestlaste põgenemisretkest kohe pärast Teist maailmasõda Saksamaal.

Videolintide abil näidati neljast hotelli saali ülesseatud televiisorist kolme Eestis valminud filmi milledeks olid „Tuulte pesa", „Jaan Oad" ja „Pisuhänd".

Umbes saja osavõtjaga KLENK'i 27. Sõpruspäevad lõppesid balliga laupäeval, 30. novembri õhtul, kus pärast õhtusööki esitas New Yorgist kohalesaabunud ja Elmar Maripuu poolt juhitud kuueliikmeline ansambel kiirelt liikuva ja jantliku satiiri Eesti ajaloo ainetel hispaaniakeelse pealkirjaga „Dos Grandes" ehk maakeeles „Kaks suurt", mille oli kirjutanud näitejuht ja üks peaosalisi Maripuu. Ennaktempos mahamängitud jant tõi lavale peruulasi, inglasi ja eestlasi kellede tekst oli kirjutatud selles mõttes kolmes kohalikus keeles. Noore teatrimehe Elmar Maripuu koomiline ajusünnitus läks korda igati suure menuga.

Jõulupuu Lättemäel

Montreali eestlaste suvekodude piirkonnas Lättemäel on peetud üle 30-e aasta jõulupuud enne uusaastat. Neist on üheks organiseerijaks olnud Endel Ruberg, kellele tänavune jõulupuu oli 25-es. Ka seekord oli grupp inimesi koos sellest suurest arvust, keda kunagi oli kuni sada. E. Ruberg ja Mark Teose olid Torontost.

Sündmus algas kui M. Teose heiskas üles sini-must-valge lipu ühislaulu „Kaunistagem eesti kojad" saatel. Eestist toodud seemneist kasvanud mänd kasutati jõulupuuks ja sel süüdati tõelised küünlad. Küünalde süütamisel lauldi „Neil karjastel väljal". M. Teose luges jõuluevangeeliumi. H. Peets rääkis jõulujutu ja E. Ruberg ehitas palvesilla kodumaa ja Lättemäe vahele, et rahval oleks lootust ja palvejõudu, et peatselt lehviksid Toompeal ja eesti kodudes sini-must-valged lipud. Sündmus lõppes Eesti lipu langetamisega hümni palvesalmiga.

Mitmed tänasid korraldajaid ilusa traditsiooni jätkamise pärast.

Ennustusi kolmekuninga päeval

Muiste oli kolmekuningapäev seotud terve rea ebausukommete ja uskumistega. Nagu jõulude ajal nii toodi ka kolmekuningapäevaks heinad või õled tuppa. Selle päeva laupäeval söödi üheksa korda. Mõnel pool oli ka kombeks sel päeval õnne valada. Õnne valati igale inimesele ja loomale, esimene õnn aga „usseaiale" (taruga piiratud aia). Juhtus „usseaia" õnn ilus olema, pidi eeloleval aastal loomade kasvatamine hästi õnnestuma. Peretütre nimele valatud õnne kohta arvati, et kui see inimese kuju välja annab, siis saab peretütar sel aastal mehele.

Kadrinas arvati, et kolmekuningapäeval kirikust koju tulles tuleb esmalt loomadele juua anda, see toovat neile head edu. Selle järele katsuti põllutööriistu. Leidus ka kohti, kus kirikust tulles kohe ahi küdema pandi. Kes sellega kõige enne toime saanud, see jõudnud ka suvel oma tööga enne teisi lõpule.

Paljudes kohtades valitses arvamine, et vesi sel ööl viinaks muutuvat. Märjamaal öeldi selle kohta järgmist: „Kolmekuningapäeva kesköösl muutub kõigi kaevude vesi üheks silmapilguks viinaks. Et aga kõik kuked eksijad olid ja oma lauluga kesköösaega mitte üsna õieti ei tähendanud, sellepärast oli raske seda silmapilku tabada, ehk küll mitmel korral sai kaevul käidud katsumas. Ometi teadsid vanemad inimesed sellest ime-viinast palju rääkida."

Ennustusi: sajab kolmekuningapäeval lund, tuleb enne jaani vihma. On samal päeval taevas pilvine, sureb käesoleval aastal palju inimesi. Punetav agu, virmalised ja tuisk toovad kuningate taplusi, s.t. sõda.

Lumesajust kolmekuningapäeval arvatakse veel, et see toovat head marjasaaki, samuti olevat siis kolmanda külvinädala odrad head. On aga kolmekuningapäeval ilm selge, siis olevat hundil terane silm. Saaremaal vaadati, kas puud sel päeval on härmas. Siis pidi hästi pähkleid saama. Ansekülas arvati head pähkliõitsemise aega, kui kolmekuningaöö oli vaikne. Rahvaluuleuurija M. J. Eisen teadis, et kui kolmekuningaööl tähed taevas, siis pidi tulema hea viljaaasta. Kui aga kolmekuningapäeval lund sadas, oli oodata sügisel palju marju. Ka sõda ja verevalamist ennustati kolmekuningapäevast; seda mitmel pool maal, eriti Võru-, Lääne- ja Saaremaal kui kolmekuningapäev oli tormine või tulsune, või sadas rohkesti, see ei ennustanud muud kui sõda ja rüüstamist ning inimeste tapmist. Sama ennustati ka punasest kolmekuningapäeva aost. Narva pool ennustati kolmekuningapäeva külmast heinaaja kuumust.

Kolmekuningapäeval ei tohtinud mürada, et välitida suvel äikese sisselöömist (Rõuge). Jüris niideti salaja kolmekuningapäeva laupäeva ööl naabri lambaid. Läks see korda, oli oodata sel aastal head lammaste õnne. Muhus tehti eelmisel õhtul koldes tuhk siledaks. Oli seal järgmisel hommikul inimese jälgi, siis oli oodata eeloleval aastal majas surma.

J-S-gi

KATUSETÖÖD

uued ja parandamine.

Soome ehitajad

Veli Salminen 492-1351

Metro licence 2422

BON AIR APPLIANCE SERVICE

PARANDAME

külmutuskappe ja pliite — igat liiki

☆ **33 aastat tööpraktikat** ☆

Tel. 533-9334

Läti äri

DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS

Aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011

Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: **137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5**

Rikkalikus valikus imporditud lõngu igaks otstarbeks. Hnapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvas ja paljud muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. Külastage meid. Soodsad hinnad.

Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

Ennemuiste oli vähihaiguse parandamine hoopis lihtne, kui kuuldus jõudis inimesteni, et raadiumiga võidakse ravida. Madli asetas „raadiumi" kasti Madise kõhule ja jäi ise voodi ette pingile istudes tagajärgi ootama.